

ที่ประชุมสภาวัฒนธรรมและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ศึกษานวเคราะห์พระกรณีย์ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระศุภศิษย์ ปดุงดากุโธ (ฉิวเขื่อน)

พิมพ์ที่ประชุมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 สาขาวิชา รัฐศาสตร์และการปกครอง
 ปีที่พิมพ์วิชาได้ย มหาวิททยาธิยมหาวิททยาธิย
 กุญชรศิษย์ราช ๒๕๕๖

ศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู

พระศุภศิษย์ ปณณวโร (ผิวเพื่อน)

26819

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

**COMMUNITY DEVELOPMENT CONDITION OF TAMBON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION EXECUTIVE
TEAM : A CASE STUDY OF NONGBUALAMPHU
PROVINCE**

PHRASUPASIT PANYAWUTHO (PIWPUEON)

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2551 (2008)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ศึกษาสภาพการพัฒนามุขมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู
ชื่อนักศึกษา : พระศุภศิษย์ ปญญาวิโร (ผิวเพื่อน)
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วิเชียร ชามุตรบุญฑริก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระมหาวิวัฒนา สุรจิตโต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์) ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์วิเชียร ชามุตรบุญฑริก) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(พระมหาวิวัฒนา สุรจิตโต) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก) กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร เกษสังข์) กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Community Development Condition of Tambon Administrative
Organization Executive Team : A Case Study of
Nongbualamphu Province

Student's Name : PhraSupasit Panyawutho (Piwpueon)

Department : Government

Advisor : Assoc.Prof. Wichian Chabuttpunthrik

Co-Advisor : Phramaha Wattana Surachitto

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

W. Chabuttpunthrik
..... Advisor
(Assoc.Prof. Wichian Chabuttpunthrik)

Phramaha Wattana Surachitto
..... Co-Advisor
(Phramaha Wattana Surachitto)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik)

Phatharaporn K.
..... Member
(Asst. Prof. Dr. Phatharaporn Ketsang)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู
ชื่อนักศึกษา	: พระศุภศิษย์ ปญญาวุธ (ผิวเพื่อน)
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์วิเชียร ชานูตรบุญทริก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระมหาวัฒนา สุรจิตโต
ปีการศึกษา	: 2551

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 54 ตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 140 คน จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และใช้สถิติ t-test และ f-test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีระดับการพัฒนาสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) จากสภาพปัญหา จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ภาครัฐควรให้การประกันราคาสินค้า ควรมีแหล่งทุนสำหรับการกู้ยืม จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพใหม่ๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน เพิ่มการบริการด้านสาธารณสุขให้มากขึ้น ควรปลูกสร้างจิตสำนึก การให้ความร่วมมือในการบริหารงานของ อบต. ควรมีการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น

Thesis Title : The study of community development conditions of Tambon Administrative Organization Executive Council : A case study of Nongbualamphu Province

Student's Name : Phra Supasit Panyawutho (Piwpeon)

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Wichian Chabuttpunthrik

Co-Advisor : Phramaha Wattana Surachitto

Academic Year : 2008

ABSTACT

The objectives of this thesis were as follows 1) study community development conditions of Tambon administrative organization executive council in Nongbualamphu, 2) compare community development levels of Tambon administrative organization executive council in Nongbualamphu and 3) study problems and method of solving community development problems of Nongbualamphu Tambon administrative organization executive council. Sampling group in this research is 54 Nongbualamphu Tambon administrative organization executive council; 140 persons. Age, education levels, income, positions, authority experience, knowledge of their duty and community support. This research tool is questionnaire. The statistics is frequency, percentage, t-test and f-test.

The research findings found as follows

1) The community development level of Tambon administrative organization executive council in total view is high. Mean is 4.04. When aspect is analyzed, it finds that social aspect is the highest development. The lower developments are environment aspect, political aspect, and economic aspect respectively.

2) Results from comparisons of each Tambon administrative organization executive council finds that education level, average income, age, position of duty, job experience are not different. The community development of Tambon administrative organization executive council is not different. Their duty time affect on community development statistic significantly at 0.05 level.

3) From the problems, it suggested the method of community development solving; the government should guarantee product price, provide the fund for loan, provide the new professional training to community members, increase public health service, make mind awareness to incorporate with Tambon administrative organization, and improve the community infrastructure.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายๆ ฝ่ายคือ รองศาสตราจารย์วิเชียร ชานุกรปทุมทริก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และพระอาจารย์มหาวิวัฒนา สุรจิตโต อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง ถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยกรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย พระครูปริยัติสังฆญาณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาสกร ดอกจันทร์ อาจารย์กรรมิกา ไวโสภา อาจารย์ทวีศักดิ์ ไทรบุตร และอาจารย์สมพบ อุกประโกลน ที่ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำรวมถึงการแก้ไขงานวิจัยทางสถิติ

ขอกราบขอบพระคุณ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง สหธรรมิก ระดับบัณฑิตศึกษา ทุกรูป ทุกท่าน ที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลจัดส่งให้

ขอสักการะคุณของพระพุทธศาสนา ภายใต้อ้อมฟ้ากาสาสวรรค์ โรงเรียนบ้านถิ่น, โรงเรียนกุศลคู่พิทยาคม, โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ที่อบรมสั่งสอนทั้งความรู้และคุณธรรมซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้าขอน้อมถวายเป็นเครื่องสักการบูชาต่อพระคุณของพระพุทธศาสนา บิฑามารดา อุปัชฌาย์ ครูบาอาจารย์ ผู้มีนามปรากฏ ณ ที่นี้ และผู้เป็นที่รักทุกท่าน ที่ไม่สามารถระบุนามของท่านไว้ ณ ที่นี้ไว้ทั้งหมด ขอความรักอันบริสุทธิ์ บุญกุศล และความดีงาม จงปรากฏมีแก่ท่านตลอดชั่วทุกกาลเทอญ

พระศุภศิษย์ ปญญาวุโร (ผิวเผื่อน)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	7
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ในการบริหารงาน	21
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน	23
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน	24
2.5 ทฤษฎีบทบาท	26
2.6 ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง	29
2.7 ความเป็นมาและโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	41
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	52

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	55
3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	53
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	53
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.4 การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย	55
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
3.7 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
5.1 สรุปผลการวิจัย	81
5.2 อภิปรายผล	83
5.3 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม	93
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม	95
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	101
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	103
ประวัติผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	58
ตารางที่ 4.2 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	58
ตารางที่ 4.3 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	59
ตารางที่ 4.4 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	59
ตารางที่ 4.5 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	59
ตารางที่ 4.6 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	60
ตารางที่ 4.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	61
ตารางที่ 4.8 การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน	62
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	63
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเศรษฐกิจ	64
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสังคม	65
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเมืองการปกครอง	66
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสิ่งแวดล้อม	67
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	68
ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา	69

ตารางที่ 4.16	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของคณะ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ	70
ตารางที่ 4.17	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	71
ตารางที่ 4.18	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่	72
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามวิธีของ เชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านเศรษฐกิจ	73
ตารางที่ 4.20	เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามวิธี ของเชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านสังคม	73
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามวิธีของ เชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านการเมืองการปกครอง	74
ตารางที่ 4.22	เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามวิธีของ เชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านสิ่งแวดล้อม	74
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามวิธีของ เชฟเฟ้ (Sheffe') รวมทุกด้าน	75
ตารางที่ 4.24	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประสบการณ์	76
ตารางที่ 4.25	แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลด้านเศรษฐกิจ	77
ตารางที่ 4.26	แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลด้านสังคม	78
ตารางที่ 4.27	แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลด้านการเมืองการปกครอง	79

ตารางที่ 4.28 แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบลด้านสิ่งแวดล้อม

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	47
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานระดับตำบลได้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 โดยกำหนดให้หลายบ้านรวมกันเป็นหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล และหมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบลมีกำนันเป็นผู้ดูแล นอกจากนั้นยังกำหนดให้มีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนันเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ต่อมาได้มีการปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลอีกหลายครั้ง จนกระทั่งมีการจัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 โดยคณะกรรมการสภาตำบลประกอบด้วยด้วยกำนันท้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลนั้นเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และมีกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกหมู่บ้านละ 1 คน และมีที่ปรึกษาซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรจำนวน 1 คน มีเลขานุการสภาตำบล 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครู ประชาบาลในตำบล โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการสภาตำบล

แต่สภาตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ไม่มีอำนาจหน้าที่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของตนเองและมีความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของสภาตำบลให้มีอำนาจหน้าที่มากขึ้น และสามารถสนองตอบต่อการปกครองตนเองของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้มีการผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ขึ้นในเวลาต่อมา และได้มีการยกสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นโดยในปี พ.ศ. 2538 มีประกาศจัดตั้งจำนวน 617 แห่ง¹ จนถึงปัจจุบันมี อบต.ทั้งสิ้นรวมจำนวน 1,616 แห่งทั่วประเทศ

¹เชาวน์วิศ เสนพงศ์, การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546), หน้า 127-128.

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีรูปแบบโครงสร้างคล้ายๆ กับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ คือ มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีฝ่ายนิติบัญญัติ มีฝ่ายบริหาร มีพนักงานประจำ มีงบประมาณ มีภารกิจในการให้บริการสาธารณะต่างๆ ตามที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้ และมีอิสระในการบริหารงานภายใต้กฎหมายกำหนด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการบริหารจัดการด้วยตนเองทั้งสิ้น ตามหลักกระจายอำนาจการปกครองซึ่งจะต้องพึ่งตนเองในการบริหาร เพราะรัฐบาลจะเข้ามามีบทบาทในการควบคุม กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายเท่านั้น

เมื่อมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการตามบทบาทอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หากคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจระเบียบ กฎหมาย ขั้นตอน วิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดี ก็ย่อมจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพได้ แต่หากคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะตรงกันข้ามก็อาจจะทำให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนได้

จากเหตุผลความสำคัญของการพัฒนาชุมชน โดยคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการพัฒนาชุมชนและเพื่อทราบถึงปัญหาในการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางให้คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดหนองบัวลำภูได้นำไปพัฒนาองค์กรให้มีความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ ระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู

1.3 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ดังต่อไปนี้

1.3.1 ผู้บริหารที่มี อายุต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.2 ผู้บริหารที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.3 ผู้บริหารที่มี รายได้ต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.4 ผู้บริหารที่มี ตำแหน่งหน้าที่ ต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.5 ผู้บริหารที่มี ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.6 ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.7 ผู้บริหารที่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.3.8 ผู้บริหารที่มี การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 54 ตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 140 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดเนื้อหาเพื่อทำการศึกษาประกอบด้วย

1) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการส่งเสริม การจัดกิจกรรมและการสนับสนุนเกี่ยวกับอาชีพและการพัฒนาให้เกิดรายได้ของประชาชนในชุมชน

2) การพัฒนาด้านสังคม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมภายในท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) การพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมให้ประชาชน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การเลือกตั้ง การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และส่งเสริมให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

4) การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และร่วมกิจกรรมการพัฒนาในเรื่อง ป่าไม้ แหล่งน้ำ ถนนทางเดิน ขยะมูลฝอย ในชุมชน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู 6 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอากลาง อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 54 แห่ง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะข้อมูลทั่วไปของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับคณะผู้บริหารท้องถิ่นในการวางแผนการพัฒนากุศลกรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1.5.2 ทำให้ทราบถึงความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นข้อมูลให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1.5.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นข้อมูลให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาชุมชนให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู

สภาพการพัฒนาชุมชน หมายถึง การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู ในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครองและด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไปสู่สภาพความเป็นอยู่ที่ดี

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริม การจัดกิจกรรมและสนับสนุนเกี่ยวกับอาชีพและการพัฒนาให้เกิดรายได้ของประชาชน

ด้านสังคม หมายถึง การดำเนินงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนที่เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี

ด้านการเมืองการปกครอง หมายถึง การดำเนินงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและสนับสนุน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปกครองท้องถิ่น

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริม ปรับปรุงให้ภายในท้องถิ่นมีสิ่งแวดล้อมที่สะอาด เพียงพอ มีมาตรฐานและความเหมาะสม

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งระดับออกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี

รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานก่อนที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตำแหน่งหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่ง

การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน หมายถึง การได้รับความร่วมมือจาก
ประชาชนในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและด้าน
สิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษามีรายละเอียด นำเสนอเนื้อหาสาระที่สำคัญตามลำดับดังนี้ คือ

- 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ในการบริหารงาน
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน
- 2.5 ทฤษฎีบทบาท
- 2.6 ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 ความเป็นมาและโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

2.1.1 ความหมายของการพัฒนา

ความหมายของคำว่า “การพัฒนา”

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542ให้ความหมายคำว่า “การพัฒนา

ดังนี้คือ

ในภาษาบาลี มาจากคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ความเจริญ

ในภาษาไทย หมายถึง ความเจริญ ทำให้เจริญ¹

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), หน้า 779.

คำว่า“พัฒนา” ในภาษาอังกฤษ Development หมายถึง “การสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Change for the better)”²

คำว่า “การพัฒนา” ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development “นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาการเมือง และการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้โดยทั่วไปและมีความหมายต่างกันออกไปดังกล่าวนำมาแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และต่างกันออกไปสรุปได้ใจความสำคัญ คือ

ความหมายจากรูปศัพท์ โดยรูปศัพท์คำว่า “การพัฒนา” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กทีละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่ขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นอุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ ส่วนความหมายในรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น

ปกรณัม ปรีชากร ได้ให้ความหมายว่า การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดีถ้าเป็นกิริยา ใช้คำว่า “พัฒนา” หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตงอกงามทำให้ห้องงอกและมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาในความหมายจากรูปศัพท์จึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ³

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงที่การกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (Planned Change)”⁴

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาไว้ว่า “การกระทำที่เกิดขึ้นคือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่สภาพหนึ่งที่ดีกว่า”⁵

²สำนักงานบริหารการศึกษาระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์แห่งประเทศไทย, แผนการสอนวิชาธรรมสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ชั้นต้นปีที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2541), หน้า 4.

³สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนารวมชน, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2545), หน้า 1.

⁴สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนารวมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 5.

⁵ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนารวมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น. ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2527), หน้า 1.

“การพัฒนา” (Development) คือ การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (Development is change for the better) การพัฒนาเกี่ยวข้องกับหน่วยสังคม (Social Units) ต่างๆ ได้แก่

1. การพัฒนาบุคคล (Personal Development)
2. การพัฒนาองค์การ (Organizational Development)
3. การพัฒนาชุมชน (Community Development)
4. การพัฒนาเขต (Regional Development)
5. การพัฒนาประเทศ (National Development)⁶

พัฒนา คือ
 สนทนา พลศรี สรุปแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ที่กล่าวว่าความหมายของการ

1. การทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้นก้าวหน้าขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง
2. การเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ไม่น่าพอใจ ไปสู่สภาพที่น่าพอใจอย่างมีระบบ
3. การกระจายรายได้ของบุคคลในชุมชน
4. กระบวนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
5. กระบวนการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตของชนบททั้งทางด้านเศรษฐกิจ และ

สังคม

6. กระบวนการจัดองค์กรทางสังคมที่มีสมรรถภาพที่ดีกว่า
7. การปรับปรุงระบบสังคมให้ทันสมัย
8. การเพิ่มขีดความสามารถของสังคมอย่างสูงสุด
9. การเปลี่ยนแปลงระบบทั้งคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม
10. การเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทางหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า
11. การสร้างความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและระหว่างชุมชน

ต่าง ๆ

12. การปรับปรุงเงื่อนไขต่างๆ ที่สังคมไม่พึงปรารถนา

จากความหมายข้างต้น แบ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาออกได้เป็น 4 กลุ่ม
 แนวความคิดดังนี้

⁶จิรพรรณ กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2486), หน้า 4.

กลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต (Growth) คือ เป็นการเพิ่มของผลผลิตซึ่งกระทำโดยระบบสังคมร่วมกับสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตข้าวเพิ่มขึ้น การสร้างถนน เขื่อน สะพาน เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบกระทำการ เช่นมีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม ระบบการเมืองและระบบการบริหาร เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 มีความคิดเห็นว่า การพัฒนา เป็นการเน้นถึงวัตถุประสงค์หลัก ถ้าเป็นการบริหารงานก็ต้องบริหารด้วยวัตถุประสงค์ คือ การทำงานที่มุ่งวัตถุประสงค์เป็นหลัก กล่าวคือ การพัฒนาต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการที่ได้รับความคิดเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

กลุ่มที่ 4 มีความคิดเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์นั้นๆ⁷

2.1.2 ความหมายของชุมชน

สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์ ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง “กลุ่มคนซึ่งรวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะโดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา เดียวกันก็ตามที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ”⁸

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง “การประกอบด้วยประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินที่ต่อเนื่องกันและเป็นผู้ซึ่งมีความสนใจร่วมกันกับผู้อื่นอย่างน้อยหนึ่งอย่างหรือมากกว่าที่เป็นเหตุให้ต้องอยู่อาศัยบนผืนแผ่นดินนั้น”⁹

“ชุมชน” (Community) หมายถึง “กลุ่มคนที่มีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน และสามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้”¹⁰

ใน Webster's is New Dictionary of the American Language ได้อธิบายความหมายของชุมชน ไว้ว่า

1. กลุ่มคนที่อยู่ในท้องที่หรือในเมืองเดียวกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน

⁷สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 5.

⁸สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์, พัฒนาชนบทในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2521), หน้า 51.

⁹สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 19.

¹⁰ว่าที่ร.ต.สุทธิพร บุญส่ง, “บทบาทการพัฒนาชุมชนของครูสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแก้ว, หน้า 12.

2. อาณาบริเวณ หรือเมืองที่มีกลุ่มคนอยู่ร่วมกัน
3. ชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ร่วมกัน และมีความสนใจในเรื่องต่างๆ คล้ายๆ กัน¹¹

Arthur Dunham กล่าวว่า “ชุมชน คือ กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน และมีส่วนสำคัญของชีวิตทุกๆ ไปอย่างเดียวกันดังมองเห็นได้จากมารยาท ประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีและแบบแห่งการพูด”¹²

สุเทพ เชาวลิต ได้สรุปความหมายของชุมชนไว้ว่าชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบดังนี้

1. ประชาชนหรือคน
2. ความสนใจของคนร่วมกัน
3. อาณาบริเวณหรือพื้นที่
4. การปฏิบัติต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิกที่ผูกพันให้อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น¹³

ดร.ไพฑูรย์ เครือแก้ว ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึง “กลุ่มบุคคลที่ตั้งอยู่เป็นที่เป็นที่ทางมีขอบเขตอันเดียวกัน และผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งการและกัน มีการติดต่อซึ่งกันและกัน มีความสนใจร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรักชาติ รักมาตุภูมิ มีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน เช่น การกินอยู่หลับนอน ภาษาพูด การแต่งงาน การใช้เครื่องมือ เป็นต้น”¹⁴

2.1.3 ความหมายการพัฒนาชุมชน

มีผู้ให้ความหมายและแนวความคิดในการพัฒนาชุมชนไว้หลายท่าน คือ

¹¹ไพรัตน์ เจริญทรัพย์, ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2516), หน้า 1.

¹²สุเทพ เชาวลิต, หลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524), หน้า 2.

¹³เรื่องเดียวกัน.

¹⁴ไพฑูรย์ เครือแก้ว, สังคมชนบทไทยและหลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2506), หน้า 91.

John Badeau กล่าวว่า “การพัฒนาชุมชน” เป็นโครงการชนิดหนึ่งซึ่งช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมาให้บริการต่างๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์¹⁵

Louis miniclier ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการทางสังคมซึ่งประชาชนในชุมชนนั้นได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และปฏิบัติในการก่อตั้งกลุ่มและวางแผนในการแก้ไขปัญหาของเขา ตลอดจนขอความช่วยเหลือจากองค์การรัฐบาล หรือองค์การอาสาสมัครอื่นๆ”¹⁶

สนธยา พลศรี ได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนว่า “เป็นกระบวนการที่มุ่งจะสร้างความเจริญก้าวหน้า ความสงบสุขของประชาชนที่เป็นความต้องการด้านนามธรรม ที่ทำให้การพัฒนาทุกด้านมีรูปแบบ มีระบบและเป็นกิจกรรมที่บังเกิดความสมประโยชน์และเป็นที่ยังพอใจของประชาชน สามารถรับช่วงรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาชุมชนในทุกๆด้านต่อไปได้ด้วยตนเอง”¹⁷

คำนิยาม “การพัฒนาชุมชน” ขององค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า “การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งดำเนินไปด้วยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างประชาชนเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น เพื่อผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติ และเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะอุทิศตนเองเพื่อความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเต็มที่”¹⁸

คำนิยาม “การพัฒนาชุมชน” ขององค์การบริหารวิเทศกิจของสหรัฐอเมริกา (AID) ได้อธิบายไว้ว่า “การพัฒนาชุมชน” เป็นกระบวนการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้นๆ ร่วมกันวางแผนและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และมีปัญหาร่วมกันอย่างไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่ม และแต่ละคน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น และดำเนินการตามแผนโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนเองอย่างมาก แล้วเสริมทรัพยากรเหล่านี้ด้วยบริการและวัสดุ จากองค์การรัฐบาลและเอกชนที่อยู่นอกชุมชน”¹⁹

¹⁵ ทวี ทิมจำ, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528), หน้า 3.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

¹⁷ สนธยา พลศรี, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537), หน้า 61.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

การพัฒนาชุมชน คือ “ขบวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในชุมชนให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด โดยความร่วมมือกันตามระบอบประชาธิปไตย ระหว่างประชาชนในชุมชนเองกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน ทรัพยากรธรรมชาติในที่นี้หมายถึงทรัพยากรในทางวัตถุ (Material resources) เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ ป่าไม้ และสินแร่ต่างๆ กับทรัพยากรในตัวบุคคล (Human resources) อันได้แก่ คน ที่เรากลือกันว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดในโลก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างและทำลายที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในโลกมากกว่าสิ่งใด ดังนั้นในงานการพัฒนาชุมชน จึงมุ่งเข้าไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่สำคัญสองประการ คือ การพัฒนาทางวัตถุ เช่น ถนนสาธารณะ เป็นต้น และการพัฒนาทางด้านบุคคล อันเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ หรือเป็นการพัฒนาคนนั่นเอง”²⁰

2.1.4 แนวความคิดในการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นทั้งขบวนการ (Process) วิธีการ (Method) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Movement) และเป็นแผนงาน (Program) คือ

1. การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการ (Process) ที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ (System) เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องใช้เวลา และจำเป็นต้องอาศัยกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องวิธี
2. การพัฒนาชุมชนเป็นกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลง (Movement) จากลักษณะหนึ่งไปสู่ลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะเน้นการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติของคน เพื่อการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ
3. การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (Method) ที่ใช้ความสามารถของประชาชน และความร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น วิธีการนี้ต้องเป็นที่ยอมรับและสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชนอย่างถาวร และมีประโยชน์ต่อชุมชน
4. การพัฒนาชุมชนเป็นแผนงานหรือโครงการ (Program) ที่ได้จัดทำขึ้นตามหลักการพัฒนาชุมชน เพื่อนำแผนงานหรือโครงการไปปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยคนในชุมชน”²¹

²⁰ ณรงค์ ศรีสวัสดิ์, หลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2512), หน้า 22.

²¹ ไพรัตน์ เตชรินทร์, ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 19-20.

การพัฒนาชุมชนมีแนวความคิดที่สำคัญ สรุปใจความได้ดังนี้ คือ

1. คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน
3. การช่วยเหลือตนเองของชุมชน
4. การใช้ทรัพยากรในชุมชน
5. การริเริ่มของประชาชนในชุมชน
6. ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาล
7. การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน
8. การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ
9. ความสมดุลในการพัฒนา
10. การศึกษาภาคชีวิต²²

แนวความคิดของการพัฒนาชุมชนทั้ง 10 ประการนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น

องค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า “การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างประชาชนเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น เพื่อผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติ และเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะอุทิศตนเองเพื่อเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเต็มที่”²³

ดิเรก อุทัยราษฎร์ ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาชุมชน ไว้คือ

1. การร่วมมือของชุมชนต่อกิจกรรมของรัฐในการพัฒนา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา ท้องถิ่น
2. การยึดหลักการพัฒนาตนเองของประชาชนเป็นพื้นฐานในการที่จะพัฒนาตนเอง และท้องถิ่นของตนเอง
3. ความคาดหวังที่จะกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจและทั้งการสร้างสรรคความเชื่อว่า ชุมชนย่อมพึ่งตนเองได้ (Community self reliance)²⁴

²² สอนรยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 44-46.

²³ จีรพรรณ กาญจนะจิตตรา, การพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 4.

²⁴ ว่าที่ร.ต.สุทธิพร บุญส่ง, “บทบาทการพัฒนาชุมชนของครูสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 19.

แนวความคิดมูลฐานในการพัฒนาชุมชนจำแนกออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. การช่วยตนเองและการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถช่วยตนเองได้ กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่น จะต้องคิดช่วยเหลือตนเองก่อนในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น ของตนทั้งใน รูปแรงงาน วัสดุและทรัพย์สินเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน รัฐบาลจะให้การสนับสนุนทางวิชาการ และเงินพอสมควรถ้าหากเกินความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น

2. การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาชนบทสมบูรณ์แบบโดยที่ปัญหาสังคม ชนบทมีขอบเขตกว้างขวาง และปัญหาหนึ่งๆมักจะเชื่อมโยงไปปัญหาอื่นๆเสมอ ซึ่งไม่อาจแก้ไขได้ โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการแก้ไขโดย วิธีต่างๆกัน และเข้าดำเนินการแก้ไขทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพร้อมกันในรูปแบบของ โครงการหรือแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าว

3. การพัฒนาชุมชนเป็นการดำเนินงานที่เริ่มจากท้องถิ่นชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ที่ ทำให้สอดคล้องกันกับนโยบายพัฒนาประเทศ หมายความว่ากิจกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นหรือ ชุมชนในชนบท จะได้รับการสนับสนุนให้เป็นกำลังสำคัญและเป็นรากฐานที่ค้ำจุนนโยบายชาติการ สนับสนุนที่ได้รับนี้คือการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านวัตถุและกำลังคน²⁵

2.1.5 หลักการพัฒนาชุมชน

อาร์เธอร์ ดมแฮม กล่าวว่าหลักการพัฒนาชุมชนควรมี 4 ประการ คือ

1. ควรจะเป็นโครงการที่ได้มีการวางแผนแล้ว โดยมีมุ่งเอาจุดประสงค์หรือความ ต้องการของประชาชนเป็นใหญ่

2. การจะทำโครงการอะไรก็ตาม ควรพยายามชักจูงให้ประชาชนในชุมชนนั้นให้ รู้จักช่วยตนเองก่อน โดยถือว่า การช่วยตนเองเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการพัฒนาชุมชน

3. ความช่วยเหลือจากภายนอกทั้งจากรัฐบาลหรือเอกชน ควรจะเป็นการช่วยเหลือที่ แบบสมบูรณ์ คือ ช่วยทุกอย่างที่ต้องการ ทั้งเจ้าหน้าที่ วัสดุ และการเงิน

4. การพัฒนาชุมชน ควรเป็นการรวมเจ้าหน้าที่ทั้งของรัฐบาล และเอกชนเข้า ด้วยกันเช่น เกษตร อนามัย สหกรณ์ และอื่นๆ เพื่อช่วยให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น²⁶

²⁵ สุเทพ เชาวลิต, หลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 28-29.

²⁶ ณรงค์ ศรีสวัสดิ์, หลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 44.

หลักการพัฒนาชุมชนที่นิยมกันใช้กันอย่างทั่วไป เป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น มี 10 ประการ คือ

1. การพัฒนาชุมชนต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น
2. การพัฒนาชุมชนมีลักษณะเป็น โครงการอเนกประสงค์ และต้องอาศัยความร่วมมือของ นักวิชาการหลายสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย
3. การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อมๆ กับกิจกรรมที่ทำด้านอื่นๆ
4. การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น
5. การพัฒนาชุมชนจะต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตามลักษณะกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน
6. การพัฒนาชุมชนต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรีและเยาวชน เปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงานและการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้อย่างดี
7. การพัฒนาชุมชนของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนจริงจัง
8. การพัฒนาชุมชนต้องมีนโยบาย และการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและประสิทธิภาพอย่างแท้จริง
9. การพัฒนาชุมชนจะต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย
10. การพัฒนาชุมชนต้องมีการวางแผนให้การพัฒนาพร้อมๆ กันทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติหรือระดับประเทศ²⁷

หลักการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น คือ

1. หลักการช่วยตนเอง คือ สนับสนุนให้ประชาชนช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือจากภายนอกให้อยู่ในขอบเขตที่จะเป็นการช่วยให้เขาได้ช่วยตนเองเท่านั้น

²⁷ สุนทรยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 61-62.

2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทุกอย่างให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจทำงานลงมือทำงานตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง

3. หลักประชาธิปไตยในการทำงาน ในการดำเนินกิจการใดๆทุกคนจะมีสิทธิ์มีเสียงเท่าเทียมกัน ไม่มีใครใหญ่กว่าใครด้วยสถาบรรดาศักดิ์

4. หลักการใช้ประโยชน์จากผู้นำท้องถิ่นเพาะผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่มีผู้เคารพนับถือ ไว้วางใจ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และการตัดสินใจของมหาชนในชุมชน เขาจึงจะเป็นผู้ช่วยเหลือเผยแพร่ให้เกิดความนิยมจงใจในการให้ประชาชนมาร่วมงาน

5. หลักความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นต้องมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นของตนเอง ผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาต้องทราบรายละเอียด และวางโครงการให้สอดคล้องกับความเชื่อถือไปพลางๆ ก่อน เมื่อภายหลังเห็นว่าสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไขไปที่ละเล็กทีละน้อย

6. หลักการประเมิน ต้องมีการประเมินงานภายหลังที่ดำเนินการไปแล้วชั่วระยะหนึ่งเพื่อเป็นการตรวจสอบความีอุปสรรคในการดำเนินงาน แล้วหาวิธีการแก้ไขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในโครงการเหล่านั้น²⁸

2.1.6 เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน

เป้าหมายในการพัฒนาชุมชน มีหลายประการ คือ

1. ควรเร่งการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นการสร้างความเสมอภาคในเรื่องการกระจายรายได้ให้แก่บุคคล
2. ปรับปรุงส่งเสริมการสร้างงานในชนบท เพื่อที่จะมีการใช้แรงงานได้เต็มที่ แก้ไขปัญหาคนว่างงาน
3. ปรับปรุงส่งเสริมการอนามัยและสุขภาพ
4. ส่งเสริมการศึกษาและอบรมเยาวชน
5. ส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
6. ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
7. ควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดสรรให้เป็นระเบียบโดยความยุติธรรม

ที่สุด

²⁸ ทวี ทิมจำ, การพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 10-11.

8. การสร้างโอกาสให้ประชาชนให้ได้รับความช่วยเหลือ ในเรื่องของอำนาจการต่อรอง สินเชื่อ การชลประทาน รวมทั้งเทคโนโลยีและบริการต่างๆ ที่รัฐพึงให้แก่ประชาชนทุกด้าน²⁹

การพัฒนาชุมชนมีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ “การพัฒนาคนให้มีความสุข และการพัฒนากลุ่มคนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และมีมีความสุขดังนี้ คือ

1. การพัฒนาคนให้มีความสุข คนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาชุมชน เพราะคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ทั้งเป็นผู้ดำเนินงาน เป็นผู้ได้รับผลที่เกิดขึ้นและเป็นผู้สืบทอดเจตนาการพัฒนาชุมชนไม่มีให้ที่สิ้นสุด คนจึงเป็นเป้าหมายสุดยอดหรือเป้าหมายสุด (Ultimate Goal) ของการพัฒนาชุมชน จึงต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และมีมีความสุข

2. การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และมีมีความสุข คือ การทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ ให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะ การรวมตัวกันอาจจะเป็นกลุ่มเล็กๆ กระจัดกระจายกันก็ได้ แต่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้จนกลายเป็นองค์กร (Community Organization) และมีเครือข่ายเป็นเครือข่ายย่อยๆ ขึ้น (Community Network) ทำให้เกิดโครงสร้างสังคมแนวใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันในแนวราบที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเมื่อประสานกับโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ในแนวตั้งด้วยความสมานฉันท์แล้วก็จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น (Civil Community) ชุมชนเข้มแข็งมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีจิตสำนึกชุมชน
2. มีจิตวิญญานชุมชน
3. เป็นชุมชนเรียนรู้
4. มีองค์กรชุมชนเข้มแข็ง
5. มีการจัดการชุมชนที่ดี
6. มีเครือข่ายชุมชน
7. มีภาวะผู้นำชุมชน
8. เป็นชุมชนพึ่งตนเองได้
9. เป็นชุมชนสงบสุข

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

10. เป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็งอันมีลักษณะดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ชุมชนดำรงอยู่และดำรงต่อไปได้ โดยไม่ล่มสลาย อันเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืนนั่นเอง³⁰

เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. เร่งการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ต่อครอบครัวในการเกษตรและอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน

2. ปรับปรุงส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติโดยความร่วมมือของประชาชน

3. ปรับปรุงส่งเสริมการอนามัยและการสุขาภิบาล

4. ส่งเสริมการศึกษา สันทนาการ และการฝึกอบรมเยาวชน

5. ส่งเสริมวัฒนธรรมในหมู่บ้าน

6. ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น³¹

โดยสรุป สิ่งที่จะต้องพัฒนาในชุมชนแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ให้เห็นชัดคือ 1) คน และ 2) สิ่งแวดล้อม (ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ) โดยทั้งคนและสิ่งแวดล้อมคนจะอยู่รวมในกิจกรรมการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ความชำนาญของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนแนวปฏิบัติกลไกและวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครองในชุมชน จากสภาพที่เป็นอยู่ให้เป็นสภาพที่ต้องการ เช่น เพิ่มความรู้ความคิดของประชาชนเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองที่ใช้อยู่ ให้รู้จักสิทธิเบาะหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของชุมชนและของประเทศ ให้เปลี่ยนแปลงความคิดหรือความเชื่อที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องของคนเมืองหรือของผู้อื่น ไม่ใช่ของตน ให้เข้าร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครองของชุมชนและของประเทศให้มากขึ้น สร้างองค์กรทางการเมืองในชุมชนนั้น เช่น กลุ่มหรือสาขาของพรรคการเมือง นั่นคือ เปลี่ยนทัศนคติจากการเป็นผู้ตาม (Passive) มาเป็นผู้นำหรือผู้ดำเนินการ (Active) ดังนี้ เป็นต้น

2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการทำมาหากิน การผลิต การแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายแจกสินค้า จากสภาพที่เป็นอยู่ให้คิดที่จะผลิตเพื่อการค้า แทนที่จะผลิตเพื่อกินหรือใช้สำหรับตนและครอบครัว ให้รู้จักเลือกเมล็ดพันธุ์พืชที่มีผลผลิตสูง ผลิตสินค้าที่ตลาดต้องการ หาทางเพิ่มตลาด จัดตั้งแหล่ง

³⁰ สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 53-56.

³¹ ณรงค์ ศรีสวัสดิ์, หลักการพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 29-30.

ทุน ปรับปรุงอุปกรณ์การผลิตเพิ่มความสามารถในการติดต่อกันตลอด เช่น จัดตั้งสหกรณ์รูปต่างๆ เป็นต้น ปรับปรุงระบบการขนส่ง สื่อสาร รวมตลอดถึงการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์สำหรับค้นคว้าหาความรู้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3. ด้านสังคม ได้แก่ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการแสดงบทบาทตามสถานภาพต่างๆ เช่น พ่อ แม่ ลูก ชาวนา ชาวไร่ ช่าง เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การรวมกลุ่มกันเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น การทำงานอาชีพ การเมือง การศึกษา การติดต่อกับชุมชนอื่น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดพลังประสิทธิภาพและความอบอุ่นใจ กลุ่มเหล่านี้ควรให้เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและประเภทพร้อมกับคุณภาพ เพราะยังมีมากประเภทจะยิ่งช่วยให้ชุมชนเจริญก้าวหน้ามากขึ้น การพัฒนาด้านนี้นับเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีทางสังคม (Social Technology) นั่นคือ รู้จักคน เวลา สถานที่และผู้อื่น จนสามารถควบคุมและใช้งานได้ รู้จักแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบ สร้างความชำนาญเฉพาะอย่าง เป็นต้น ขณะเดียวกันพัฒนาการทางด้านวัตถุก็มีความจำเป็นแก่เทคโนโลยีทางสังคมเหมือนกัน เช่น เครื่องใช้ไม้สอย เครื่องมือสื่อสาร เครื่องใช้สำนักงาน ยานพาหนะ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะอำนวยความสะดวกแก่การสื่อความคิดติดต่อ และความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การอย่างอื่น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การพัฒนาวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมคนให้เจริญ การพัฒนาวัตถุหมายถึงการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ อันจำเป็นแก่มนุษย์ การครองชีพ การอยู่รอดและการมีชีวิตอยู่อย่างสะดวกสบายและมีความสุข เช่น เมื่อยังขาดถนน ขาดโรงพยาบาล ขาดตลาด ขาดโรงเรียน บ่อน้ำ เป็นต้น ก็สร้างสรรค์ให้เพิ่มขึ้นนอกจากนี้การพัฒนาวัตถุยังหมายถึง การซ่อมแซมสิ่งที่ปรักหักพังหรืออยู่ในสภาพไม่ดี ใ้การไม่ได้ ให้ใ้การได้ ใ้อยู่ในสภาพดีขึ้น ใ้การใ้ดีขึ้น เป็นการสร้างเสริมคุณภาพและสมรรถภาพให้มากยิ่งขึ้น³²

จากความหมายข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยการพัฒนาทางด้านวัตถุนั้นเพื่อไปสู่คุณภาพและพัฒนาด้านจิตใจเพื่อนำไปสู่การมีคุณธรรมของคนในชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเอาเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน ใน 4 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

³² สัณญา สัณญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า 16-20.

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ในการบริหารงาน

2.2.1 ความหมายของความรู้

จิตรา วสุวานิช ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ “ความรู้” ไว้ว่า หมายถึง การจำข้อเท็จจริง เรื่องราว รายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏในตำราหรือสิ่งที่ได้รับจากการบอกกล่าว³³

สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน ให้ความหมายว่า “ความรู้” หมายถึง สมรรถภาพทางสมองในด้านความจำโดยใช้วิธีการวัดเป็นหลัก³⁴

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ให้ความหมายว่า “ความรู้” เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนเพียงแต่จำได้อาจโดยการฝึก การมองเห็น และการได้ยินก็จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความหมาย คำจำกัดความ ข้อเท็จจริง และวิธีการแก้ไขปัญหาเป็นต้น³⁵

2.2.2 ระดับความรู้

สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นถึงความจำเป็นที่เริ่มจากสิ่งง่ายๆ ไม่ใช้ความสามารถทางสมองมากนักได้แก่

- 1.1 ความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ เป็นต้น
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับแบบแผน และระเบียบวิธีการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 1.3 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี โครงสร้าง และกฎ

2. ความเข้าใจ เป็นความรู้ความจำที่บุคคลสามารถแปลความ ตีความและขยายความได้

3. การนำไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบย่อยๆ ออก

เพื่อให้เข้าในส่วนรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

³³จิตรา วสุวานิช, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528), หน้า 6.

³⁴สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน, “ความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2538, หน้า 32.

³⁵ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 10.

5. การสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ หลายส่วนประกอบเข้าด้วยกันเป็นส่วนใหญ่หรือเป็นเรื่องของกระบวนการรวมส่วนต่างๆของเนื้อหาสาระเข้าด้วยกัน

6. การประเมินผล เป็นขั้นพัฒนาการทางความคิดระดับสูงสุดเป็นความสามารถที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์³⁶

2.2.3 การวัดความรู้

ไพบุลย์ หวังพานิช ได้สรุปรายละเอียด การวัดความรู้ไว้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหารายละเอียด เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และรายละเอียดของเนื้อหาสาระต่างๆ

2. ด้านวิธีดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆแบบแผน ขั้นตอนการปฏิบัติทั้งหลายโดยยึดกฎเกณฑ์หรือวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นหลัก

3. ด้านความรู้รวบยอด เป็นความสามารถในการจัดทำข้อสรุปหรือหลักการที่เกิดการผสมผสานหลักขณะร่วม เพื่อรวบรวมหรือย่อเนื้อหาและสรุปเป็นกฎเกณฑ์³⁷

2.2.4 เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้

สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน กล่าวว่าการวัดความรู้ความสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ เป็นคำถามให้เลือกตอบทางใดทางหนึ่ง เช่น ถูก-ผิด,ใช่-ไม่ใช่ หรือให้เลือกตอบคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เป็นต้น

2. แบบวัดพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ แบบสอบถาม การสังเกต แบบสำรวจ เป็นต้น³⁸

³⁶สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน, “ความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 34.

³⁷ไพบุลย์ หวังพานิช, การวัดผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 95-105.

³⁸สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน, “ความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 34.

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียด และพฤติกรรมต่างๆที่บุคคลได้รับจากการจำ การศึกษา การเรียนรู้ และสะสมรวบรวมไว้ และแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดและสังเกต

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.3.1 ความหมายของความสามารถ

เดโช สวานานนท์ ให้ความหมายว่า “ความสามารถ หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายหรือการกระทำทางจิตใจ และความสามารถนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความสามารถทั่วไป หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานได้ทุกด้าน
2. ความสามารถเฉพาะ หมายถึง ความสามารถที่จะทำการเฉพาะอย่างได้ทันทีทันใด เช่น ความสามารถในการอ่าน เขียน เรียน เป็นต้น”³⁹

จรินทร์ ธานีรัตน์ ให้ความหมายว่า “ความสามารถ” หมายถึง “สมรรถภาพประจำตัวบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จ เช่น ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางกาย ความสามารถทั่วไปที่สามารถทำงานได้ทุกอย่าง และความสามารถเฉพาะเรื่อง”⁴⁰

สุวรรณ มาระโพธิ์ ให้ความหมายว่า “ความสามารถในการทำงาน” หมายถึง “ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการทำงานในชุมชน”⁴¹

ประดินันท์ อุปรมัย กล่าวว่า “ความสามารถหรือสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่างๆอย่างมีเหตุผล และมีจุดมุ่งหมายและเป็นความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล”⁴²

³⁹เดโช สวานานนท์, ปทานุกรมจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2512), หน้า 1.

⁴⁰จรินทร์ ธานีรัตน์, รวมศัพท์ทางวิชาการ การศึกษา จิตวิทยา พลศึกษา กีฬาสุขศึกษาและสันตนาการ, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2517), หน้า 3.

⁴¹สุวรรณ มาระโพธิ์, “คุณลักษณะส่วนบุคคลและเงื่อนไขภายนอกที่มีผลต่อความสามารถในการทำงานชุมชนของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2535, หน้า 8.

⁴²ประดินันท์ อุปรมัย, จิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2518), หน้า 39.

วิเชียร แพทยาคม ให้ความหมายว่า “ความสามารถ หมายถึง

1. การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. เป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และการจำ
3. ความชำนาญจากการปฏิบัติ⁴³

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นกล่าวได้ว่า ความสามารถ หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ การศึกษา และสามารถนำไปปฏิบัติหรือกระทำให้เกิดผลสำเร็จได้ แต่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล จะเห็นว่าความสามารถเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการกระทำ ซึ่งแสดงออกมาโดยมีเป้าหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติงาน

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับประสพการณ์การทำงาน

2.4.1 ความหมายของประสพการณ์การทำงาน

ภิญโญ สาร ให้ความหมายว่า “ประสพการณ์ หมายถึง กระบวนการสั่งสอน กระบวนการฝึกอบรมหรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญต่างๆ การปลูกฝังอุปนิสัย ทักษะ ทักษะความรู้ที่นึกคิดต่างๆ ไป เรื่องวัฒนธรรมและจิตใจที่มนุษย์จัดให้มนุษย์ด้วยกันเอง”⁴⁴

ยูทธนา มุ่งสมักร กล่าวว่า “บุคคลที่มีประสพการณ์ในการทำงานกับคนหลายคน จะทำให้มองชีวิตกว้างไกลครอบคลุมสิ่งที่มีวุฒิภาวะสูงทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล”⁴⁵

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ให้ความหมายว่า ความรู้และประสพการณ์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ ที่เกิดจากการประกอบอาชีพ จากประสพการณ์ การ

⁴³วิเชียร แพทยาคม, จิตวิทยามือต้น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510), หน้า 413-421.

⁴⁴ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2526), หน้า 11.

⁴⁵ยูทธนา มุ่งสมักร, “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดชัยภูมิ”, การศึกษาค้นคว้าสังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2539, หน้า 85.

ทำงานที่สะท้อนถึงกระบวนการทำงานและการพัฒนาอาชีพการฝึกอาชีพ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการดำรงชีวิตและศึกษาเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ⁴⁶

ยุทธนา มุ่งสมัคร อธิบายไว้ว่า “ประสบการณ์ทำให้บุคคลมีโอกาสได้เรียนรู้ทำความเข้าใจมองปัญหาชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีการแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ประสบการณ์มากจะช่วยพัฒนาความคิดของบุคคลให้มีความเชื่อมั่นและมีเหตุผล นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนเอง มีส่วนสัมพันธ์ด้วยได้ดียิ่งขึ้น”⁴⁷

ธำรง บัวศรี จำแนกประเภทของประสบการณ์ เป็น 2 ประเภทคือ

1. ประสบการณ์ตรง (Direct Experience) หมายถึง ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับโดยตรงจากการสัมผัสกับวัตถุ สิ่งของ หรือสิ่งที่ใช้เป็นตัวแทนเครื่องหมายใด ๆ
2. ประสบการณ์รอง (Indirect Experience) หมายถึง ประสบการณ์ที่ผู้เรียนไม่ได้สัมผัสโดยตรง เกิดจากการบอกเล่าของผู้อื่นบ้าง จากการอ่านหนังสือและเอกสารบ้าง⁴⁸

จากแนวคิดเรื่องประสบการณ์การทำงานสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการอบรมสั่งสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความชำนาญ ทัศนคติและอุปนิสัยเพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจในปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ถูกต้อง มีเหตุมีผลเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

ประสบการณ์ในการทำงาน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงานและเข้าใจวิธีปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถปฏิบัติงานในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้อย่างมีความคล่องตัวดียิ่งขึ้น

⁴⁶ สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2546), หน้า 49.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 84-85.

⁴⁸ ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตร, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2542), หน้า 243-244.

2.5 ทฤษฎีบทบาท

2.5.1 ความหมายของบทบาท มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านคือ

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง “พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ใน สถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคน หรือสังคม เพื่อให้กลุ่มสัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้ง สามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้”⁴⁹

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหรือหน้าที่ (Function) คือ “พฤติกรรมอันพึงคาดหวัง (Expected behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่งๆ พฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น บทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานที่หนึ่งซึ่งมีต่อบุคคลอื่น ในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน”⁵⁰

ณรงค์ เส็งประชา ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง “พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ เช่น เป็นครูต้องสอน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ เป็นลูกต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่”⁵¹

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ให้ความหมายว่า “บทบาทคือการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือบุคคลทั่วไป ถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะมากขึ้นเท่านั้น”⁵²

อานนท์ อาภาภิรมย์ ให้ความหมายว่า “โดยปกติวิสัยแล้วสถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ดีบทบาทหรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าดำรง

⁴⁹สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2528), หน้า 26-30.

⁵⁰อุทัย หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยามนุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 197.

⁵¹ณรงค์ เส็งประชา, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532), หน้า109.

⁵²กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527), หน้า 53.

ตำแหน่งนั้น เพราะฉะนั้นบทบาทจึงเป็นรูปการณ์ที่เคลื่อนไหว หรือรูปการณ์ทางพฤติกรรมของตำแหน่ง”⁵³

พัทยา สายหู ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับบทบาทว่า”ตัวบทบาทคือ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และสิทธิ ในการกระทำของแต่ละงานที่เรามีอยู่ต่อผู้อื่น สถานภาพก็คือ ตำแหน่งที่บุคคลได้จากการปฏิบัติตามบทบาทนั้น”⁵⁴

จากความหมายของบทบาทที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ บทบาทหมายถึงแบบแผนของพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ และสิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2.5.2 แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท

แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพ ตำแหน่ง พฤติกรรมของบทบาท และโครงสร้างทางสังคมต่างๆ บทบาทในสังคมต้องมีส่วนสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องบทบาท ผู้ศึกษา จึงขอนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

โสภา ชูพิกุลชัย ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งคือ โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นมาเป็นมูลฐานเป็นต้นว่า บทบาทของ พ่อ แม่ ของลูก สามีหรือภรรยา บทบาทนี้ทำให้คนในสังคม สามารถที่จะคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่นรู้ว่าบุคคลอื่นต้องการอะไรจากตน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ในการที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีม บุคคลที่ละเมิดบทบาทของตนในสังคม ถือเป็นการละเมิดกฎของสังคม ผลคือก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือบุคคลนั้นไม่อาจอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้⁵⁵

⁵³ อานนท์ อาภาภิรมย์, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 24.

⁵⁴ อัญญรัตน์ สุวรรณโณ, “บทบาทผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2545), หน้า 14.

⁵⁵ โสภา ชูพิกุลชัย, จิตวิทยาสังคมประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช), หน้า 45.

ไพบูลย์ ช่างเรียน ได้สรุปสาระสำคัญของบทบาทไว้ ดังนี้

1. บทบาทมีประจำอยู่ในทุกสถานภาพของสังคม
2. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีในสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท

การกำหนดบทบาท

3. การที่บุคคลจะทราบบทบาทได้จะต้องมีสังคมก่อน (Socialization)

4. บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับบทบาท ที่ควรจะเป็นไปตามปทัสถานของสังคม เพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริงนั้น เป็นผลของปฏิกิริยาแห่งบุคคลที่ครองสถานภาพ รวมเป็นบุคลิกภาพของบุคคลอื่นที่มาร่วมในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่เกิดจากการแสดงบทบาท⁵⁶

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ ได้อธิบายว่าการที่บุคคลผู้สวมบทบาทและแสดงบทบาท ได้ดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

1. วัฒนธรรม ประเพณี และความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง
2. ลักษณะเฉพาะของสังคม
3. บุคลิกภาพ และความจำเป็นของผู้แสดง

จากแนวคิดทฤษฎีบทบาทดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่าบทบาทของมนุษย์แปรผันตามตำแหน่งทางสังคม โดยที่ตำแหน่งทางสังคมเป็นตัวจำแนกคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้บทบาทของมนุษย์จึงเป็นไปใน 2 ลักษณะคือ

1. บทบาทตามอุดมคติ หรือบทบาทตามความคาดหวังก็คือ บทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลเท่านั้น คือ คิดว่าจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร แต่ยังไม่ได้กระทำจริง ๆ

2. บทบาทที่ปรากฏจริง หรือพฤติกรรมบทบาทนั้น เป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของการกระทำจริง ไม่ใช่เพียงระดับความคิดเท่านั้น⁵⁷

จากความหมายของบทบาทที่ให้ไว้ข้างต้นแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ โดยที่ชุมชนหรือสังคมเป็นตัวกำหนดสิทธิหน้าที่ให้มี

⁵⁶ไพบูลย์ ช่างเรียน, สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผดุงวิทยา, 2516), หน้า 31.

⁵⁷สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สิริชัยการพิมพ์, 2522), หน้า 48.

สถานภาพและพฤติกรรมการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น บุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้นก็จะมีปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ซึ่งถือได้ว่าสังคมเป็นผู้ชี้แนวทางในการแสดงบทบาทนั้นออกมา

2.6 ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน

1) ทฤษฎีการกระจายทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการกระจายทางวัฒนธรรม (The Diffusion Theory of Cultural) เจ้าของทฤษฎี คือ ราล์ฟ ลินตัน (Ralph Linton ค.ศ. 1893 - 1953) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน

(1) สาระสำคัญของทฤษฎี

ทฤษฎีการกระจายทางวัฒนธรรม เชื่อว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม โดยเกิดจากการติดต่อดูสารกันระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมกัน ต่างแพร่กระจายวัฒนธรรมไปสู่กันและกัน เมื่อเกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมขึ้นแล้ว สังคมที่เจริญกว่าอาจรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้อยกว่าก็ได้ และในทำนองเดียวกันสังคมที่ด้อยกว่าอาจไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่ เกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกมากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคม ถ้ามีมักจะเกิดการนำสิ่งใหม่ๆ มาจากภายนอกมาผสมผสานกับของที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นของใหม่ที่ไม่มีอยู่ก่อนแล้ว จะเห็นได้ในสังคมอเมริกัน ซึ่งเห็นได้ในการประดิษฐ์คิดค้นสูง แต่การเปลี่ยนแปลงสังคมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายถึงร้อยละ 90 เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นในสังคมเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น”⁵⁸

(2) การนำทฤษฎีไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสามารถนำไปใช้ในแนวทางในการพัฒนาชุมชนได้ดังนี้

1. พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญ คือ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกสังคม ถ้าหากจะนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน คือ การขยายผลของชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ โดยที่ใช้ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเป็นแบบอย่าง หรือเป็นแรงจูงใจให้ชุมชนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา เกิดความตื่นตัวและสมาชิกร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน

⁵⁸ วัลลภ วัลลภวิวัฒน์, ทฤษฎีทางสังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 34.

2. พบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้ โดยต้องจัดให้มีระบบสื่อสารทั้งภายในชุมชนและชุมชนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายชุมชนกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน

3. พบว่า กระบวนการแพร่กระจายนั้น สังคมที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าอาจจะรับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญก้าวหน้าหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน เพราะทำให้ทราบว่าการขยายผลของพัฒนาจากชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาไปสู่ชุมชนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จนั้น ไม่ได้ผลเสมอไปจึงต้องใช้วิธีการพัฒนาชุมชนอื่นๆ มาใช้ด้วย จึงประสบผลสำเร็จ

4. พบว่า ในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าอาจจะรับวัฒนธรรมที่ด้อยกว่าได้ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนมากเพราะทำให้ทราบว่าชุมชนมีการพัฒนาแล้ว หรือมีระดับการพัฒนาสูงกว่า เมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับสังคมที่มีระดับต่ำกว่า อาจจะรับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเข้าไปในชุมชนของตน ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนขึ้นได้ ดังนั้น จึงต้องมีการป้องกันการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในรูปแบบดังกล่าวล่วงหน้า

5. ได้พัฒนาทฤษฎีไปเป็นทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมซึ่งมีเนื้อหาสาระมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ดำเนินงานพัฒนาชุมชนมากขึ้น⁵⁹

2) ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural - Functional Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural - Functional Theory) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าสังคมและวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงจากการมีโครงสร้างง่ายๆ ไปสู่โครงสร้างที่หลากหลายและสลับที่ซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ เหมือนกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่เริ่มต้นจากพืชและสัตว์ชั้นต่ำไปสู่พืช และสัตว์ชั้นสูง ต่อมานักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้เสนอทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ซึ่งเน้นการจัดระเบียบทางสังคมที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง นักทฤษฎีคนสำคัญ คือ ออคุสท์ คอมท์, เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์, เอมีล เดอร์ไคม์ โบรนิสโลว์ มาลินโนวสกี (Bronislaw Malinowski), ทัลคอตท์ พาร์สัน (Talcottb parson), โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert k. Merton) และเจฟฟรีย์ อเล็กซานเดอร์ (Jeffrey Alexander)⁶⁰

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 165.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน.

(1) ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ ออคุสต์ คอมท์

ออคุสต์ คอมท์ เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่เสนอทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ โดยเชื่อว่า “โครงสร้างของสังคมประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่นเดียวกับร่างกายมนุษย์ที่ประกอบด้วยอวัยวะต่างๆ ทั้งอวัยวะย่อย เช่น เซลล์และอวัยวะใหญ่ เช่น หัวใจ ปอด ขา แขน เป็นต้น ส่วนประกอบของสังคมก็มีทั้งที่เป็นส่วนย่อย เช่น ครอบครัว ชนชั้นทางสังคม เป็นต้น และเป็นส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น เช่น ชุมชน หรือ เมือง เป็นต้น ส่วนประกอบเหล่านี้จะทำหน้าที่แตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจน แต่ต้องประสานกันอย่างเป็นระบบ สังคมจึงจะดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุขหรือมีดุลยภาพ (Equilibrium)”⁶¹

(2) ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์

เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ มีความเชื่อเช่นเดียวกับ ออคุสต์ คอมท์ “ในเรื่องการเปรียบเทียบโครงสร้างต่างๆ ของสังคมเหมือนกับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย และจะเพิ่มความซับซ้อน มีความหลากหลายแตกต่างกันไปจากโครงสร้างเดิมเสมอ ทำให้หน้าที่ของโครงสร้างแต่ละส่วนแตกต่างกันไปด้วย แต่โครงสร้างและหน้าที่แตกต่างกันนี้จะเชื่อมโยงประสานกัน ไม่ได้แยกกันโดยสิ้นเชิง เรียกว่า การรวมตัวกันของโครงสร้างที่แตกต่างกัน (Integration) การเพิ่มจำนวนของสมาชิกในสังคมยิ่งก่อให้เกิดความแตกต่างทางสังคมมากยิ่งขึ้น ทำให้สังคมเกิดความไม่สมดุล สมาชิกจึงต้องปรับตัว เช่น การแบ่งงานกันทำ การจัดระเบียบทางสังคม เป็นต้น การปรับตัวนี้เองทำให้สังคมเพิ่มความซับซ้อน และเกิดความพิเศษเฉพาะอย่าง (Specialization) ขึ้น แต่สังคมจะมีดุลยภาพ เพราะโครงสร้างต่างๆ ได้ทำหน้าที่ของตนและประสานกับโครงสร้างอื่นๆ ด้วย”⁶²

(3) ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ เอมีลี เดอร์ไคม์

เอมีลี เดอร์ไคม์ มีความเชื่อในโครงสร้างและหน้าที่เช่นเดียวกัน โดยอธิบายว่า “สังคมจะมีดุลยภาพหรืออยู่รอดด้วยการยึดเหนี่ยวทางสังคม (Social Solidarity) คือ การที่บุคคลในสังคมมีสิ่งยึดถือร่วมกัน ในสังคมขนาดเล็กหรือโครงสร้างง่ายๆ นั้น การยึดเหนี่ยวทางสังคมจะเป็นแบบ Mechanical Solidarity คือ การยึดถือค่านิยม จารีต ประเพณีเดียวกัน มีความคิด ความเชื่อทัศนคติต่างๆ แบบเดียวกัน แต่ในสังคมที่ซับซ้อน การยึดเหนี่ยวทางสังคมจะเป็นแบบ Organic Solidarity คือ การยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ของตนโดยแต่ละบุคคลอาจจะมีค่านิยม ความเชื่อ

⁶¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 183.

⁶²เรื่องเดียวกัน.

ความคิด ที่แตกต่างกันออกไป การที่สังคมจะอยู่รอดได้เพราะบุคคลทุกคนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสังคมนั้นเอง”⁶³

(4) ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของโบรนิสโลว์ มาลินโนว์สกี (Bronislaw Malinowski)

โบรนิสโลว์ มาลินโนว์สกี (ค.ศ. 1884-1942) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน เสนอว่า “องค์ประกอบต่างๆ ของวัฒนธรรมต่างได้ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการความจำเป็นของมนุษย์และวัฒนธรรม เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และการมีลูกมีหลานสืบเผ่าพันธุ์ จึงต้องมีการรวมตัวกันเป็นชุมชนหรือกลุ่มสังคม หรือแม้แต่การสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้นมาใช้ ก็เพื่อทำหน้าที่ควบคุมบุคคลต้องปฏิบัติหรือกระทำตามแบบที่กำหนด เพื่อตอบสนองความจำเป็นได้อย่างเป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันการตั้งกลุ่มหรือชุมชนและวัฒนธรรมที่ขึ้นใหม่ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ความต้องการจำเป็นขึ้นไปอีก ความจำเป็นต้องการนี้ต้องมีกลุ่มหรือชุมชนที่ซับซ้อนขึ้นไปสนองความต้องการเพิ่มขึ้นอีกทอดหนึ่ง เป็นวัฏจักรอยู่ตลอดไป ความจำเป็นต้องการนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นทางชีวภาพ ทางจิตวิทยา และความต้องการแบบอนุกรม กล่าวโดยสรุป โครงสร้างต่างๆ เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการจำเป็นทางชีวภาพ ทางจิตวิทยา และทางวัฒนธรรม การที่โครงสร้างต่างๆ ยังดำรงอยู่และจะอยู่ต่อไปได้จะต้องตอบสนองความจำเป็นดังกล่าว ไม่ความต้องการใดก็ความต้องการหนึ่ง”⁶⁴

2.6.2 ทฤษฎีการพัฒนาสังคม : แนวคิดตะวันตก

1) ทฤษฎีสถกยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย(Development Potential Diffusion Theory)

ทฤษฎีสถกยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย(Development Potential Diffusion Theory) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สถกยภาพการพัฒนา ประกอบด้วยสังกัป 4 ตัว คือ

- (1) ทรัพยากรธรรมชาติ
- (2) ทรัพยากรมนุษย์
- (3) องค์กรทางสังคม
- (4) ภาวะผู้นำ

นั่นคือ ทฤษฎีส่วนนี้อธิบายว่า 4 สิ่งนี้เป็นตัวเหตุให้เกิดการพัฒนาสังคม 4 สิ่งนี้ถือเป็นสถกยภาพของสังคม อีกส่วนคือ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion Theory) มีสังกัป

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 184.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 185.

1 ตัวคือ การติดต่อกับโลกภายนอก (Contact) นี้ก็เหมือนกัน อธิบายว่าการพัฒนาเกิดจากการติดต่อกันระหว่างสังคม โดยเฉพาะสังคมด้อยพัฒนาที่ติดต่อกับสังคมพัฒนา จะทำให้สังคมด้อยพัฒนามีระดับการพัฒนาสูงขึ้น ทฤษฎีศักยภาพและการแพร่กระจายมีตัวเชื่อม คือ การฝึกอบรม (training) ซึ่งทางวิชาการเรียกว่า “ตัวแปรแทรก” (intervening variable) สำหรับนักปฏิบัติพัฒนาสังคม ก็มองตัวนี้เป็นปัจจัยให้เกิดการพัฒนาอีกด้านหนึ่งนั่นเอง

สรุปว่า ตามทฤษฎีนี้ สังคมจะพัฒนาได้โดยมีปัจจัย 6 ประการ คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ
2. ทรัพยากรมนุษย์
3. องค์การทางสังคม
4. ภาวะผู้นำ
5. การติดต่อ
6. การฝึกฝนอบรม

สังคมจะพัฒนาได้โดยมีปัจจัย 6 ประการ ยังมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้มากเพียงใด การพัฒนายังมีสูงมากขึ้นเท่านั้น”⁶⁵

2) ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร.เอนสมิงเจอร์

ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร.เอนสมิงเจอร์ การนำเสนอจะมี 2 ตอน คือ เนื้อหาสาระ และความสรุป

(1) เนื้อหาสาระ

1. เป้าหมายของการพัฒนาชาติ คือ การพัฒนาคนและการพัฒนาสถาบัน การพัฒนาคนเป็นอันดับหนึ่ง ตามมาด้วยการพัฒนาสถาบัน การพัฒนาคน คือ การทำให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้อย่างนับถือตนเอง

2. ในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนร่วมจะต้องรับผิดชอบในการแก้ปัญหาของตนเองแสวงหาเทคโนโลยีและงบประมาณจากรัฐบาลและสร้างโครงสร้างสถาบันพื้นฐาน มีคนเชื่อถือและสนองความต้องการจำเป็นของเขาได้

3. สาเหตุการพัฒนาอาจมาจากภายในหรือภายนอกก็ได้ เพื่อที่จะทำการพัฒนาได้ คนที่ถูกพัฒนาต้องยินยอมเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้ทำในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

⁶⁵ สัตยญา สัตยญาวิวัฒน์, ทฤษฎีการพัฒนาสังคม, อ่างแล้ว, หน้า 14-15.

4. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นค่านิยม ทักษะคติ หรือวิถีทำสิ่งของ จะต้องมิลักษณะเป็นกระบวนการที่กระตุ้นช่วยได้เติบโตได้ กำหนดทิศทางได้ และจะต้องไม่ตายตัว

5. การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมค่านิยมเป็นทั้งผลและเหตุ ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง

6. การพัฒนาสังคมทำให้วิธีการคิดและวิธีการทำสิ่งต่างๆ ตามประเพณี ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป

7. ในกระบวนการพัฒนาสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมประเพณีให้เป็นสังคมสมัยใหม่

8. เนื่องจากการพัฒนาสังคมต้องใช้เวลาในการเริ่มโครงการและดำเนินโครงการหลักสำคัญอย่างหนึ่ง จากประสบการณ์ 30 ปีของการพัฒนาของ ดร.เอนสมิงเงอร์ คือ จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจก่อนและอย่างต่อเนื่อง ประชาชนจะต้องเข้าใจว่า เงินที่นำมาใช้ในการพัฒนาจะต้องมาจากชุมชนที่จะถูกพัฒนานั่นเอง เงินของรัฐเท่าใดก็สู้เงินของประชาชนไม่ได้

9. หากใช้พัฒนาชนบทแบบผสมผสานให้เป็นทั้งเหตุและผลของ การพัฒนา จะต้องใช้การปฏิรูปที่ดินและปฏิรูปสถาบัน สนับสนุนการพัฒนาแบบผสมผสาน

10. แบบแผนการดำเนินชีวิตครอบครัว และค่านิยมทางสังคมจะต้องใช้เวลาเปลี่ยนแปลงนานกว่าวัตถุ ดังนั้น จึงเลือกเทคโนโลยีสมัยใหม่ทันสมัยที่เหมาะสมนำมา ใช้เพื่อให้ครอบครัวและค่านิยมมีเวลาปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้

11. การพัฒนาทางสังคมเป็นเรื่องที่ล่อแหลมต่อความไม่สงบทาง การเมือง เพราะการพัฒนาทุกเรื่องเป็นการเมืองดังนั้นการที่จะพัฒนาทางสังคมจึงต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองอย่างแข็งขัน

12. ความรู้สังคมศาสตร์จะทำให้สามัญชน นักวางแผน นักบริหาร และ นักการเมือง เข้าใจพัฒนาสังคมได้ดี⁶⁶

ทฤษฎีการพัฒนาสังคมชุดนี้ให้ประโยชน์ 3 ประการ

1. บอกเป้าหมายของการพัฒนาว่าสูงสุด คือ การพัฒนาคนและรองลงมาเป็น สถาบันหรืออย่างที่เราเข้าใจว่า สิ่งแวดล้อมคน

2. บอกกระบวนการพัฒนาเป็นขั้นตอน อะไรก่อน อะไรหลัง เช่น ต้องพัฒนา เศรษฐกิจก่อน แล้วค่อยพัฒนาอย่างอื่น

⁶⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 27-28.

3. ให้สาเหตุของการพัฒนาแบบใหม่ๆ เช่น การมีส่วนร่วมต่างๆ ของประชาชน การพัฒนาแบบผสมผสาน การปฏิรูปที่ดิน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น⁶⁷

2.6.3 ทฤษฎีการพัฒนาสังคม : แนวคิดตะวันออก

1) ตัวแบบพัฒนาชุมชนชนบทสมบูรณ์แบบ

(1) การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงชุมชนทั้งชุมชนตามแนวตามแนวตั้งและแนวนอนจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนา ไปสู่สภาพที่ตั้งเป้าหมายไว้

1. คำว่า “ชุมชน” ในที่นี้หมายถึง ชุมชนชนบท ซึ่งได้แก่ ชุมชนทั้งหลายในประเทศไทยนอกเหนือจากชุมชนเมือง

2. การมุ่งชุมชนชนบทเพื่อแสดงขอบข่ายของการพัฒนาครั้งนี้เท่านั้นเพราะชุมชนชนบทจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีชุมชนเมืองชุมชนสองแบบนี้จึงเป็นลักษณะของกลุ่มกันและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในแต่ละสังคม

3. แต่ละชุมชนมีโครงสร้างทางสังคม โครงหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น ประชากร สถาบันและองค์การทางสังคมประเภทต่างๆ คือ การเมืองเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ครอบครัว นันทนาการ สาธารณะสุข ซึ่งแต่ละสังคมจะประกอบไปด้วยคน สถานภาพต่างๆ หน้าที่เฉพาะและแบบแผนแห่งพฤติกรรม

4. การพัฒนาตามแนวตั้ง หมายถึง การยกมาตรฐานการครองชีพหรือการเพิ่มโอกาสชีวิต (Life chances) ของประชาชนในชุมชนให้สูงขึ้น

5. การพัฒนาตามแนวนอน หมายถึง การแพร่กระจายความเจริญ(ความพัฒนา) ไปให้ทั่วทั้งชุมชน

6. การพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์หรือแบบสหกรรม หมายถึง การพัฒนาทุกๆ ด้านของโครงสร้างของสังคมตามทั้งแนวตั้งและแนวนอน โดยดำเนินการไปพร้อมๆ กันหรืออย่างต่อเนื่อง⁶⁸

(2) การพัฒนาด้านการเมือง

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสหกรรม “โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ประชากรรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ เรียนรู้วิธีการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของชาติ และสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วม

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

ในกิจกรรมของชุมชนและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังรากฐานระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของการพัฒนาด้านการเมือง

1. เกี่ยวกับ “สถานภาพ” ของผู้ที่อยู่ในสถาบันการเมืองอันมีพลเมือง นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น เป้าหมายหลักอยู่ที่การทำให้สถานภาพของพลเมืองสูงขึ้น

2. เกี่ยวกับ “หน้าที่” ทางการเมือง หมายถึง การปรับปรุงพัฒนาบทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างทางการเมืองอันมีบุคคลในข้อ 1 ที่กล่าวมา เป็นต้น ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

3. เกี่ยวกับ “แบบแผนพฤติกรรม” ซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1 บรรทัดฐานทางสังคมเกี่ยวกับการเมือง นั่นคือ การปรับปรุงมาตรฐานเกี่ยวกับปฏิบัติการทางการเมืองให้สอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตย มาตรฐานนี้ย่อมจะบังคับแก่คนทุกคนในสังคม ผู้ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่ได้ถึงมาตรฐานย่อมได้รับโทษ ผู้ปฏิบัติได้มาตรฐานย่อมได้รับรางวัลตอบแทนจากสังคม

3.2 ค่านิยม หมายถึง สิ่งอันพึงปรารถนาอยากได้อย่างเป็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น ความเสมอภาค เสรีภาพ การใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์นิยมเข้าร่วมกระบวนการทางการเมือง นิยมเลือกแต่คนดีมีความรู้ ซื่อสัตย์เป็นผู้แทน ไม่นิยมรับอำมิสสินจ้างทางการเมือง

3.3 “ความเชื่อ” ความเชื่อทางการเมืองต่างๆ เช่น การเมืองเป็นเรื่องของคนเมืองเจ้านายเท่านั้น ชาวชนบทอย่างตนไม่เกี่ยวข้อง ความเชื่อที่ว่าตนและพวกไม่สามารถสร้างอิทธิพลทางการเมืองหรือมีอิทธิพลต่อนโยบายประเทศชาติ เป็นต้น จะต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้อง

3.4 สัญลักษณ์ทางการเมือง เช่น เอกสารคู่มือราษฎรที่เป็นหนังสือเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง กระบวนการทางการเมือง เป็นต้น ให้การประพาดิตนของข้าราชการต่อประชาชนอย่างให้เกิดใจ ไม่ดูถูกเหยียดหยามจะช่วยส่งเสริมความเจริญทางการเมืองในท้องถิ่น

4. ความพัฒนาทางการเมือง

จะแสดงให้เห็นเมื่อพลเมืองมีความต้องการทางการเมืองมากขึ้น เช่น ไปออกเสียงเลือกตั้งมากขึ้นเรียกร้อง ให้ชุมชนหรือรัฐปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อพลเมืองมากยิ่งขึ้น และทางการสามารถตอบสนองความต้องการของพลเมืองได้”⁶⁹

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 74-75.

(3) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบโดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ของประชาชนอย่างทั่วถึง เพิ่มงานอาชีพและการทำงานให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น จนสามารถยกระดับของคนสูงขึ้น

องค์ประกอบของการพัฒนาชนบททางด้านเศรษฐกิจ คือ

1. “สถานภาพ”ของผู้อยู่ในวงการเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเกษตรกร จะต้องมีการพัฒนาให้สูงขึ้น ไม่ให้ถูกลูกเหยียบย่ำ ถูกกดขี่กดขี่ ว่าต่ำต้อยกว่าอาชีพอื่น

2. “หน้าที่” ของผู้ที่อยู่ในวงการเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเกษตรกร จะต้องได้รับการพัฒนาให้เขาสามารถปฏิบัติหน้าที่ของเขาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้มากยิ่งขึ้น

3. เกี่ยวกับ “แบบแผนพฤติกรรม” ซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1 บรรทัดฐานทางสังคม เกี่ยวกับเศรษฐกิจ คือ การยกระดับมาตรฐานในการประกอบอาชีพของเขาให้สูงขึ้น เพื่อให้มาตรฐานนี้เป็นเครื่องบังคับให้เกษตรกรปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลให้เกิดการผลิตและ รายได้สูงขึ้น

3.2 ค่านิยม เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ การปรับปรุงส่งเสริมสิ่งทีประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร ให้มีความนิยมในอาชีพของตน เพราะเห็นว่ามีเกียรติในสังคม นอกนั้นควรมีค่านิยมในการปรับปรุงการเกษตรของตนให้มีประสิทธิภาพ นิยมปรับปรุงเครื่องมือเกษตรกรรม หรือนำเครื่องมือทันสมัยมาใช้ เป็นต้น

3.3 ความเชื่อเดิมๆของชาวชนบทที่ว่า อาชีพของตนต่ำต้อยไม่สามารถจะทำอาชีพของตนให้สูงขึ้นได้ ทำให้ร่ำรวยไม่ได้ เป็นต้น จะต้องกำจัดให้หมดไปแล้วสร้างความเชื่อชนิดใหม่ขึ้น

3.4 สัญลักษณ์ซึ่งจะเป็นเครื่องสนับสนุนแบบแผนแห่งพฤติกรรมทั้งหลาย ก็จะต้องมีการพัฒนา ภาพความกินดีอยู่ดีของชาวไร่ เครื่องมือที่ทันสมัย ภาพการได้รับเกียรติชื่อเสียงของชาวเกษตร ข่อมจะส่งผลดังกล่าว

4. การพัฒนาเศรษฐกิจชนบท ต้องรวมถึงการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้ ร่วมกันไปด้วยคือ

4.1 แหล่งเงินเชื่อที่คิดดอกเบี้ยยุติธรรมสำหรับการลงทุน

4.2 สหกรณ์ เพื่อให้การขายผลผลิตได้ราคายุติธรรม

4.3 ตลาดสำหรับขายผลผลิต

4.4 การชลประทาน เพื่อสนับสนุนการเพิ่มผลผลิต

4.5 เส้นทางการคมนาคม

4.6 จำนวนที่เป็นที่ดินที่เป็นของตนเอง และขนาดต้องพอเหมาะ

สมาชิกแรงงาน

4.7 งานอุตสาหกรรมขนาดย่อม หรืองานอุตสาหกรรมในครัวเรือน

4.8 การศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ เช่น การฝึกฝนอบรมต่างๆ

การศึกษาผู้ใหญ่”⁷⁰

(4) การพัฒนาทางการศึกษา

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบ “โดยมีเป้าหมายทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

องค์ประกอบของการพัฒนาทางการศึกษาในชนบท คือ

1. “สถานภาพ” ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในชนบท อันมีเด็กผู้ใหญ่ ครู ผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาทางการศึกษาในชนบทของ จะต้องมีการยกฐานะของผู้เรียนวิชาชีพต่างๆ ให้สูงขึ้น

2. “หน้าที่” ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังกล่าวต่างก็มีหน้าที่ของตนต้องปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงต้องมีการปรับปรุงพัฒนา

3. “แบบแผนแห่งพฤติกรรม” แบ่งออกเป็น

3.1 บรรทัดฐานทางสังคม เกี่ยวกับการศึกษาควรมีการยกมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น และบังคับการใช้มาตรฐานนั้นอย่างจริงจัง การบังคับที่ได้ผลจะต้องร่วมมือทั้งลูกศิษย์ ครู และผู้บริหารการศึกษา

3.2 ความเชื่อ ควรพัฒนาศึกษาวิชาชีพให้เห็นว่าการศึกษาวิชานี้ดีมีประโยชน์แก่บ้านเมือง นักบริหารควรมีค่านิยมส่งเสริมการศึกษาระดับกลางยิ่งกว่าระดับสูงสำหรับมหาชนส่วนใหญ่ มีค่านิยมในเรื่องคุณภาพมากกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น หรือการฝึกฝนอบรมวิชาชีพต่างๆ เป็นต้น

3.3 ค่านิยม เกี่ยวกับการศึกษาเช่น เชื่อประกาศนียบัตรมากกว่าความรู้ เชื่อมหาวิทยาลัยมากกว่าอาชีวศึกษา การเรียนรับราชการมากกว่าเพื่อประกอบอาชีพส่วนตัว เป็นต้น จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแปลงพัฒนา

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75-76.

3.4 สัญลักษณ์ที่ควรสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการศึกษาแนวใหม่ คือ ผลผลิตทางการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา การยอมรับผู้มีความสามารถทำงานได้ดีโดยไม่ต้องมีประกาศนียบัตรหรือปริญญาตรี เป็นต้น

4. ในการพัฒนาการศึกษาชนบท จะต้องรวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ความต้องการ ปรับปรุงอุปกรณ์การสอนวิชาชีพวิทยาศาสตร์ และปรับปรุงคุณภาพของครูให้ดีขึ้น⁷¹

(5) การพัฒนาทางการศาสนา

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบ “โดยมีเป้าหมายหลักในการทำให้ประชาชนยึดหลักเหตุผลมากยิ่งขึ้นมีบรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อและสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่มากขึ้น

องค์ประกอบของการพัฒนาชนบทด้านนี้ คือ

1. สถานภาพ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ พระและฆราวาส ซึ่งจะต้องนำเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาชนบท

2. หน้าที่ของตัวสถาบันก็ดี จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงให้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แบบแผนแห่งพฤติกรรม ได้แก่

3.1 บรรทัดฐานทางสังคม จะต้องปรับปรุงพัฒนา เช่น มาตรฐานของคนดี ความเสียสละ ความสามัคคี ธรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่แล้ว แพร่กระจายมาตรฐานเหล่านี้ไปให้กว้างๆ และบังคับให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

3.2 ค่านิยม ที่ควรย้าและปรับปรุงเช่นความเป็นคนดีมีศีลธรรม ขยันหมั่นเพียร อคออม ไม่สุรุ่ยสุร่าย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่สนับสนุนนักเลงหัวไม้ เป็นต้น

3.3 ความเชื่อ ที่ควรต้องทำให้ถูกต้อง เช่น สันโดษ กลายเป็นการอ้อมอเห่า การห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเลยไม่ยอมประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์ขายเพราะกลัวบาป การเชื่อกฎแห่งกรรมจนอ้อมอเห่า เป็นต้น

3.4 สัญลักษณ์ ที่ควรส่งเสริมสร้างสรรค์ขึ้น คือ การประกาศิตติคุณของผู้ประกอบการที่ดี มีคุณธรรม การที่คนดี มีความซื่อสัตย์ ได้รับการยกย่องสรรเสริญ การที่

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 77-79.

คนบาปได้รับเคราะห์กรรมหรือการลงโทษ ตลอดจนการจัดพิมพ์หลักธรรมอย่างง่ายออกเผยแพร่งานภาพวัดที่ไม่ใหญ่โต แต่ดูสมกับเป็นวัด ดังนี้เป็นต้น”⁷²

(6) การพัฒนาสถาบันครอบครัว

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบ “โดยมีเป้าหมายหลักการให้มีขนาดไม่โตจนเกินไป ทุกคนในครอบครัวมีพละทานามัยดี ปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวดี เป็นพลเมืองดีและมีความสามัคคีปรองดองกัน

องค์ประกอบของการพัฒนาสถาบันครอบครัว คือ

1. “สถานภาพ” ในครอบครัว คือ พ่อแม่ลูกและญาติ เป้าหมายของการพัฒนา คือ ไม่ให้มีลูกมากเกินไป ในแต่ละครอบครัวควรมีผู้อาศัยอยู่ไม่มากนัก เพราะจะเป็นภาระแก่ผู้หาเลี้ยงครอบครัว จนไม่สามารถสร้างฐานะให้สูงขึ้นได้

2. “หน้าที่” แต่ละคนในครอบครัวมีหน้าที่เฉพาะตน การพัฒนาจะต้องพยายามส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่ของครอบครัวสมัยใหม่ คือ การให้ความมั่นคงและความอบอุ่นแก่สมาชิก

3. แบบแผนแห่งพฤติกรรม ได้แก่

3.1 บรรทัดฐานทางสังคม ที่จะต้องทำซ้ำกันมาก คือ การไม่มีลูกมากและอื่นๆ คือ ความสมัครสมานสามัคคี มาตรฐานการกินคืออยู่ดี สุขนิสัย ความมีพละทานามัยดี เป็นต้น

3.2 ค่านิยมที่ควรส่งเสริม เช่น ความนิยมการมีครอบครัวขนาดเล็ก ค่านิยมในการที่จะยกฐานะครอบครัวให้สูงขึ้น การเป็นพ่อบ้านแม่เรือนที่ดีความปรองดองในครอบครัว เป็นต้น

3.3 ความเชื่อ ที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เช่น การทำหมันในเป็นบาป การมีลูกมากจะทำให้ฐานะของตระกูลดีขึ้น จะต้องมีการผู้ชายไว้สืบตระกูล เป็นต้น

3.4 สัญลักษณ์ คือ ภาพของครอบครัวขนาดเล็กที่ถูกมีอนาคตแจ่มใส ภาพครอบครัวขนาดใหญ่ยากจน หนังสือคู่มือครอบครัว เป็นต้น

(7) การพัฒนาด้านสาธารณสุข

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบ “โดยมีเป้าหมายหลักที่มีพละทานามัยดีของประชาชน และการที่ชุมชนที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและบั่นทอนสุขภาพของผู้ที่อยู่อาศัย

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 77-78.

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครั้งนี้ คือ

1. สถานภาพ หน้าที่ และแบบแผนของพฤติกรรมของคนในชุมชนชนบท
 2. การรักษาและทำนุบำรุงสภาพแวดล้อม
 3. การแบ่งเวลาทำงานและพักผ่อนหย่อนใจ
 4. การจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ พร้อมอุปกรณ์
- (8) นอกจากนั้น การพัฒนาชนบทจะต้องพิจารณาสิ่งเหล่านี้ด้วย
1. การคมนาคมติดต่อกับชุมชนอื่นๆ
 2. การส่งสินค้าเข้าและออกจากชุมชน
 3. การติดต่อสื่อสารกับชุมชนต่างๆ⁷³

2.7 ความเป็นมาและโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.7.1 ความเป็นมาองค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท
2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.)ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท

⁷³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78-79.

ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็น ราชการบริหารส่วน ท้องถิ่น (มาตรา 43)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มี รายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่ง แสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของ กระทรวงมหาดไทย และ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตของ องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วัน ที่ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจา นุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และ เจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.7.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

- 1) โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต.ใดมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน อบต.ใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน
- 2) โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

2.7.3 การยุบองค์การบริหารส่วนตำบล

ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็น เหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาล ให้กระทรวงมหาดไทย ประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 41 และ 42 วรรคสองและวรรคสาม

2.7.4 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2.7.5 อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

3) รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

2.7.6 การหมดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1) องค์การบริหารส่วนตำบลหมดวาระหรือยุบสภา

2) ตาย

3) ลาออกก่อนอายุอำเภอ

4) มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในสัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือกิจการที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

5) ขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิก

6) ไม่อยู่ในหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกัน 6 เดือน

7) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกัน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลสมควร

8) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้ออก เพราะทำตัวเสียหายหรือ ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์

9) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้สมาชิกสภาหรือผู้บริหารออกจากตำแหน่งได้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 286

2.7.7 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

1) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่

- 3) ความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลง
- 4) ลาออก
- 5) มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้คณะผู้บริหารพ้นจากตำแหน่ง
- 7) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการข้อบัญญัติงบประมาณ

รายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

- 8) สมาชิกสภาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงพร้อมกัน

2.7.8 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

- 1) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
- 3) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 4) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูล

ฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 5) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 6) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 7) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 8) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 9) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 10) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

2.7.9 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญ ตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายทาง ซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ดังนี้

- 1) ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม
 - (1) ภาษีบำรุงท้องที่
 - (2) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - (3) ภาษีป้าย
 - (4) อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์
 - (5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน
 - (6) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - (7) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
 - (8) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
 - (9) อากรรังนกนางแอ่น
 - (10) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 - (11) อากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง
 - (12) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 - (13) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน
 - (14) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
 - (15) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

- (16) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- (17) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- (18) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

2) เงินอุดหนุนรัฐบาล

3) รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่นๆ

- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (5) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (6) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4) เงินกู้ โดยมีหลักการ ดังนี้

- (1) กู้จาก กระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล
- (2) การกู้ตาม 1) กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

2.7.10 แหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจากภาษีอากรต่างๆ ได้แก่

- (1) ภาษีบำรุงท้องที่
- (2) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- (3) ภาษีป้าย
- (4) อากรการฆ่าสัตว์

2) รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- (1) เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยรังนกนางแอ่น
- (2) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- (3) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการ

ประมง

- (4) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- (5) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน

3) รายได้ที่ได้รับการจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

(1) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

อาคารเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัด จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ กฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น (พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ร.บ. รถยนต์)

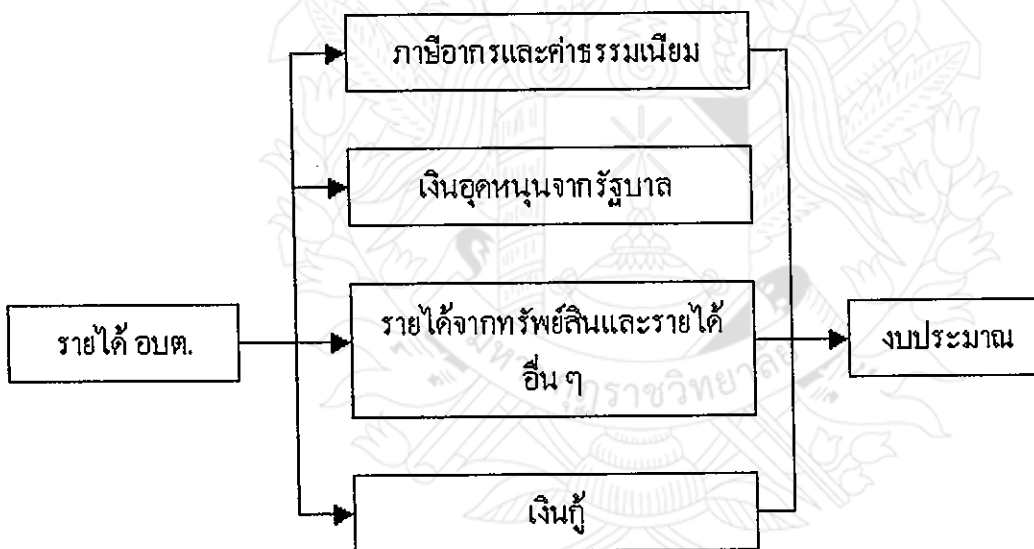
(2) ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

(3) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

4) รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อจัดเก็บเพิ่มขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น อัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

แผนภูมิที่ 1 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.7.11 รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) เงินเดือน
- 2) ค่าจ้าง
- 3) เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
- 4) ค่าใช้สอย
- 5) ค่าวัสดุ
- 6) ค่าครุภัณฑ์
- 7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง
- 8) ค่าสาธารณูปโภค
- 9) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่นๆ
- 10) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวง

มหาดไทยกำหนดไว้

2.7.12 การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย
- 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่ามี การกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁷⁴

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศึกษาการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จึงรวบรวมและทบทวนเอกสารดังต่อไปนี้ คือ

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่

⁷⁴โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปพิชการพิมพ์, 2543), หน้า 179.

ปัญหา เกิดจากการบริหารจัดการภายในองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละด้านของแต่ละฝ่าย และประชาชนในชุมชน ไม่ว่าปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรในการกำหนดทิศทางและนโยบาย การที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการจัดทำแผนพัฒนาและโครงการ ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการงบประมาณมีน้อยไม่สอดคล้องกับโครงการที่ดำเนินการ ซึ่งของในราคาที่ย้อนข้างสูงกว่าปกติ ระเบียบทางราชการมีขั้นตอนและรายละเอียดที่ยากต่อการปฏิบัติ และการจัดซื้อจัดจ้างมีมากกว่างบประมาณที่มีอยู่ การติดตามไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้และสุดท้ายคือความล่าช้าในการติดตามประเมินและจัดทำรายงาน”⁷⁵

ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 33-44 การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการอยู่ในระดับมาก มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการประชุมคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำร่างข้อบังคับตำบล และการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และการได้รับการฝึกอบรม”⁷⁶

สุทธิพงษ์ ภูเมืองปาน ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าส่วนใหญ่จะมีปัญหาคือ 1) ด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน โดยจะมีปัญหาในประเด็นการกำหนดเป้าหมายในการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะมากที่สุด และการคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการนำแผนพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติ โดยจะมีปัญหาในประเด็นการดำเนินงานกำจัดมูลฝอย

⁷⁵ สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, “ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2546, 136 หน้า.

⁷⁶ ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี), 2546, 104 หน้า.

และสิ่งปฏิบัติ การส่งเสริมการพัฒนาผู้ด้อยโอกาสในสังคม และการคุ้มครองดูแล
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการให้ประชาชนหรือให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในการพัฒนาชุมชน โดยมีปัญหาในประเด็นการให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การเสนอปัญหาและความต้องการ การให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจใน
การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชนและการให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน 4) ด้านการประสานงานพัฒนาชุมชน โดยมีปัญหาในด้านการ
ติดต่อประสานงานกับนักวิชาการ การติดต่อประสานงานกับองค์กรธุรกิจและการติดต่อ
ประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อการพัฒนาชุมชน”⁷⁷

วิวัฒน์ ศรีแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการ
บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการ
ปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 1
ปัจจัยคือ ความกระตือรือร้น และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า บทบาทการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบล จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมากที่สุด
คือ การจัดให้มีและการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ระดับมาก คือ รักษาความสะอาดของถนน
ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิบัติ ระดับปานกลาง
คือ การบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น”⁷⁸

ธนวัฒน์ ยอดใจ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการ
พัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลแสดงบทบาท อำนาจหน้าที่และการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับคือ
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการประชุม ด้านการพิจารณาให้ความเห็นชอบในที่ประชุม
หรือมีการแสดงบทบาท อำนาจหน้าที่และการมีส่วนร่วม และด้านอื่นๆในระดับมาก 2) ปัญหา
อุปสรรคการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำคัญ
4 ประการ คือ ปัญหาอุปสรรคด้านเงินอุดหนุนของรัฐน้อยเกินไป งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อ

⁷⁷สุทธิพงษ์ ภูเมืองปาน, “การศึกษาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบลในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน
มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2543, 144 หน้า.

⁷⁸วิวัฒน์ ศรีแก้ว, “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต
วิทยาลัย : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม), 2546, 90 หน้า.

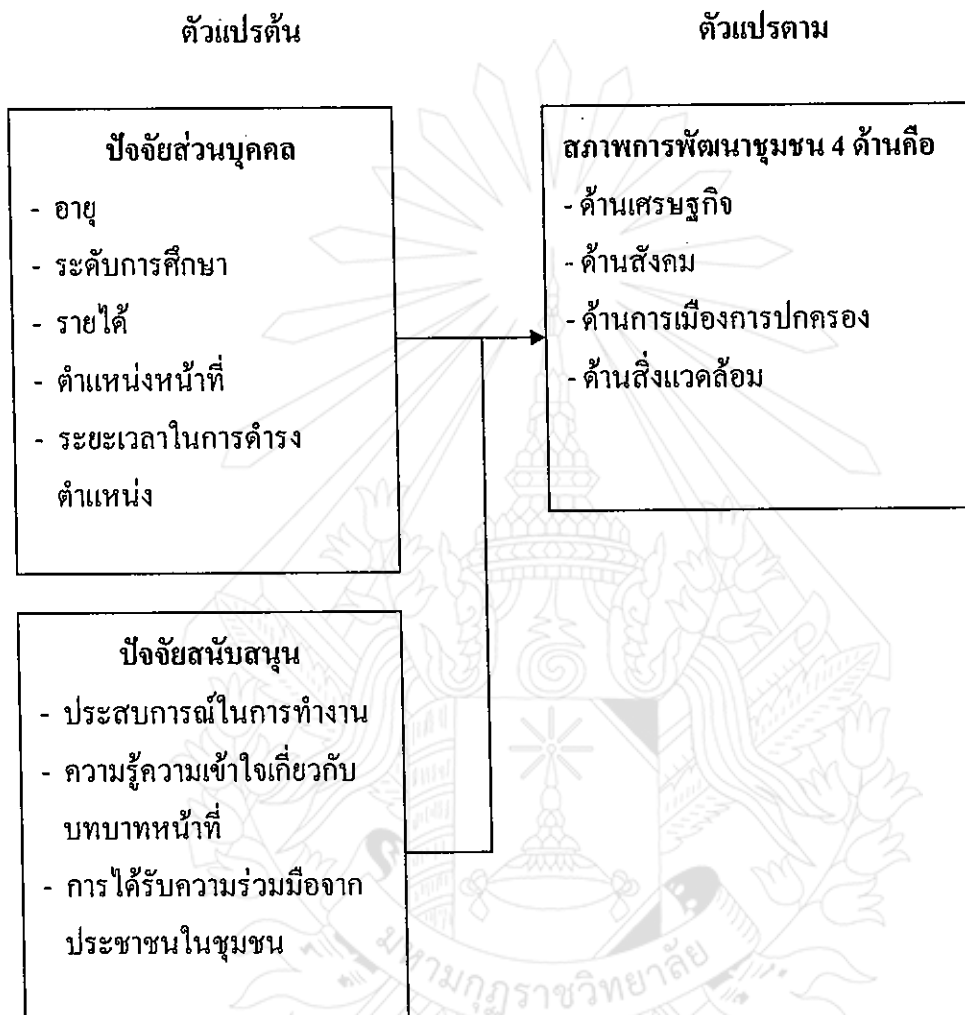
การดำเนินกิจการ ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิด และมีกลุ่มอิทธิพลซึ่งมีบทบาทเหนือ
 นักการเมืองท้องถิ่น 3) ตำแหน่งหน้าที่ในฝ่ายของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัย
 ที่มีผลต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมในขณะที่ ปัจจัย อายุ ระดับการศึกษา
 ระดับรายได้ และประสบการณ์ ไม่มีผลต่อการแสดงบทบาท อำนาจ หน้าที่และการมีส่วนร่วม
 4) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายปกครองท้องถิ่นและ
 การจัดเก็บรายได้ให้มากยิ่งขึ้น ทำการปรับปรุงบทบาทด้านการประชุม เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับ
 บทบาทในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และให้ความสำคัญต่อการมี
 ส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อลดความขัดแย้ง
 ของประชาชนในท้องถิ่น และลดบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่เหนือนักการเมืองท้องถิ่น”⁷⁹

⁷⁹ธนวัฒน์ ยอดใจ, “บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการพัฒนา
 ท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์การเมืองมหาบัณฑิต,
 (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2546, 87 หน้า.

2.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ศึกษามีและกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยซึ่งมีตัวแปรสำคัญ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการพัฒนารวมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารวมชนและเพื่อทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดและวิธีวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาสภาพการพัฒนารวมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งหมด 54 แห่ง ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 216 คน

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู

โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)¹

$$\frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย	N	=	จำนวนประชากร
	n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนกำหนดไว้ที่ = .05
แทนค่า	n	=	$\frac{216}{1 + 216(.05)^2}$
		=	140.26

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 140 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงสภาพการพัฒนาชุมชน ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นลักษณะของคำถามป้อนข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับประชากรที่ศึกษาวิจัย

ตอนที่ 2 เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่

1. ประสิทธิภาพในการทำงาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 ข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก 2 ข้อ ได้แก่ ใช่/ไม่ใช่ และถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

3. การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก 2 ข้อ ได้แก่ มี/ไม่มี และถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

¹เชนส ต่วนชะเอม, คู่มือการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัยหลักสูตรที่ 1,2,3, (กรุงเทพมหานคร : วัชรินทร์การพิมพ์, 2540), หน้า 57.

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามถึงสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู 4 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์การให้คะแนน

4.51-5.00 หมายถึง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง	อยู่ในระดับ	มาก
2.51-3.50 หมายถึง	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อย
1.00-1.50 หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู

3.4 การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

3.4.1 การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อกำหนดเป็นตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
2. นำตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาสร้างเป็นแบบสอบถามแล้วให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและแก้ไข

3.4.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหลังจากสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกำหนดขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ดังนี้

1. หลังจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเสร็จแล้ว
2. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้พิจารณาจากประสบการณ์และความสอดคล้องกับหัวข้อศึกษาค้นคว้า หลังจากนั้นจึงได้นำข้อเสนอแนะมาประมวลเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกันกลับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้ว นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) .9415

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้วางขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ

3.5.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม เพื่อขออนุญาตคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมแนบตัวอย่างแบบสอบถาม

3.5.2 ติดต่อประสานงานกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดวันที่จะทำการรวบรวมข้อมูล

3.5.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5.4 นำข้อมูลแบบสอบถามมารวบรวมเข้าจำนวนแบบสอบถาม ตรวจสอบรายละเอียดของแบบสอบถามว่า ความถูกต้อง สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อความถูกต้อง ตามความเป็นจริงจึงนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ คือ

3.6.1 นำข้อมูลมาเรียบเรียง แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.2 หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแล้ว นำข้อมูลมาจัดลงในรูปแบบของตารางแล้วนำมาแปลผล อภิปรายผล สรุปผลการวิจัยในแบบสอบถามทุกข้อ และทุกตอนที่ได้เก็บจากกลุ่มประชากรตัวอย่างมาเรียบเรียงบรรยายและอธิบายออกเป็นลักษณะพรรณนาโวหาร

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage)

3.7.2 ประเมินสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.7.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติทีเทส (t-test) กับรายได้และระดับการศึกษา และใช้สถิติเอฟเทส (F-test) กับตัวแปรอายุ ตำแหน่งหน้าที่ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการทำงาน ถ้าหากพบว่ามี ความแตกต่าง ใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ของเซฟเฟ้

3.7.4 ใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยใช้ความถี่ร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการพัฒนารวมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
t	แทน	t distribution เปรียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 ตัวแปร
F	แทน	F distribution เปรียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 3 ตัวแปรขึ้นไป
*	แทน	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการพัฒนารวมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนารวมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน ดังแสดงรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
31 - 40 ปี	34	24.2
41 - 50 ปี	63	44.0
51 ปีขึ้นไป	43	30.7
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุ 41- 50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.2

ตารางที่ 4.2 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	102	72.8
ปริญญาตรีขึ้นไป	38	27.2
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2

ตารางที่ 4.3 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	94	67.1
10,001 บาทขึ้นไป	46	32.9
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ มากกว่า 10,001 บาท มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9

ตารางที่ 4.4 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

ตำแหน่งหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	35	25.0
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 1	35	25.0
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 2	35	25.0
เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	35	25.0
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 1 รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 2 เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 35 คน เท่ากันทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 4.5 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
1 – 8 ปี	31	22.2
9 – 12 ปี	66	47.2
มากกว่า 12 ปี	43	30.6
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 9–12 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 12 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงานน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุการทำงานมากกว่า 1-8 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

ตารางที่ 4.6 แสดงอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	57	40.7
เคยเป็น ผู้ใหญ่บ้าน	17	12.1
เคยเป็น กรรมการหมู่บ้าน	17	12.1
เคยเป็น สมาชิกสภาตำบล	18	12.8
เคยเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	31	22.1
รวม	140	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดๆ มาก่อน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้าน และ กรรมการหมู่บ้าน เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1

ตารางที่ 4.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ	ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่ต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ	71	50.9	69	49.1
2.	เลขานุการคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติในที่ประชุม	112	79.6	28	20.4
3.	ห้ามคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มอบอำนาจให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนตนในที่ประชุมคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	93	66.7	47	33.3
4.	การออกข้อบัญญัติตำบล กฎหมายให้กำหนดโทษปรับได้ ตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป	96	68.5	44	31.5
5.	คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่งเมื่อความเป็นคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สิ้นสุดลง	115	81.9	25	18.1
6.	การบรรจุ/แต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงานส่วนตำบล เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	97	69.4	43	30.6
7.	การประชุมคณะผู้บริหาร ต้องมีคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะผู้บริหารที่มีอยู่	108	77.3	32	22.7
8.	การจ้างลูกจ้างชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	112	80.1	28	19.9
รวม		101	71.8	39	28.2

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 71.8

ตารางที่ 4.8 การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

ข้อ	ข้อความ	มี		ไม่มี	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน	136	97.1	4	2.9
2.	ความร่วมมือในการดูแลรักษา ทำนุบำรุง สาธารณสมบัติของชุมชน	139	99.3	1	.7
3.	ความร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	132	94.3	8	5.7
4.	ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ	133	95.0	7	5.0
5.	ความร่วมมือในการรักษาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้	137	97.8	3	2.2
6.	ความร่วมมือในการบูรณซ่อมแซมถนนทางเดินในชุมชน	139	99.3	1	.7
7.	การช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ	132	94.3	8	5.7
รวม		133	95.0	7	5.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 95.0 และมีเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น ที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

การเปรียบเทียบสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู พิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล

สภาพการพัฒนารวม	ระดับการพัฒนา		
	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.64	0.67	มาก
2. ด้านสังคม	4.01	0.53	มาก
3. ด้านการเมืองการปกครอง	3.80	0.55	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.95	0.67	มาก
รวม	4.04	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการศึกษา พบว่า ระดับการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีระดับการพัฒนาสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเศรษฐกิจ

สภาพการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ	ระดับการพัฒนา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่างๆ	3.75	0.78	มาก
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน ในชุมชน	3.78	0.87	มาก
3. การฝึกอบรมกลุ่มอาชีพต่างๆ	3.69	0.80	มาก
4. การแนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพ ให้กับชุมชน	3.69	0.73	มาก
5. การส่งเสริมการกระจายรายได้ของประชาชน ในชุมชน	3.60	0.78	มาก
6. การสนับสนุนอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	3.38	0.87	มาก
7. การส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรกรรมให้มี คุณภาพ	3.57	0.88	มาก
รวม	3.64	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ส่วนข้อ การสนับสนุนอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสังคม

สภาพการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม	ระดับการพัฒนา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น	4.00	0.72	มาก
9. การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่	4.19	0.74	มาก
10. การจัดกิจกรรมทางศาสนาภายในชุมชน	4.13	0.75	มาก
11. การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านและป้องกันยาเสพติด	4.08	0.75	มาก
12. การป้องกันและระงับโรคติดต่อ	4.17	0.67	มาก
13. การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (หน่วยดับเพลิง)	3.57	1.10	มาก
14. การจัดกิจกรรมรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในชุมชน	3.87	0.68	มาก
15. การสนับสนุนกิจกรรมด้านการกีฬาและอุปกรณ์กีฬา	4.08	0.70	มาก
รวม	4.01	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การป้องกันและระงับโรคติดต่อ ส่วนข้อ การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (หน่วยดับเพลิง) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเมืองการปกครอง

สภาพการพัฒนารวม ด้านการเมืองการปกครอง	ระดับการพัฒนา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
16. การจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่การใช้สิทธิและ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	3.72	0.73	มาก
17. การรณรงค์การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการ ประชาสัมพันธ์ในงานประเพณีต่างๆ	3.89	0.76	มาก
18. การออกพื้นที่ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	3.75	0.65	มาก
19. ให้ความรู้กับเยาวชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อ สามารถนำไปเผยแพร่กับผู้ปกครองได้	3.73	0.83	มาก
20. การให้บริการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการ เลือกตั้ง	3.79	0.73	มาก
21. การประชุมปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านกำนัน เสมอ	3.87	0.70	มาก
22. การแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง เผ่าคุณหมู่บ้าน	3.78	0.74	มาก
23. การจัดให้ประชาชนมีส่วนในการดูแลความ สงบของหมู่บ้าน	3.86	0.72	มาก
รวม	3.80	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบล ด้านการเมืองการปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการ
รณรงค์การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการประชาสัมพันธ์ในงานประเพณีต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
รองลงมาได้แก่ การประชุมปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านกำนันเสมอ ส่วนข้อ การจัดทำวารสารเพื่อ
เผยแพร่การใช้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับการพัฒนา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
24. การส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษา แหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ภายในตำบล	3.91	0.76	มาก
25. การรณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ	3.94	0.69	มาก
26. การจัดเก็บขยะมูลฝอยภายในชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ	3.88	0.83	มาก
27. การจัดสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย	3.55	0.96	มาก
28. การจัดระบบน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ	4.03	0.82	มาก
29. การจัดให้มีโครงการชุมชนน้ำอยู่	3.75	0.69	มาก
30. การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร และป่าไม้	3.72	0.69	มาก
31. การจัดอุปกรณ์ในการรักษาความสะอาดอย่าง เพียงพอและเหมาะสม	3.49	0.82	มาก
32. การปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหาย	3.82	0.82	มาก
รวม	3.95	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบล ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดระบบ
น้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การรณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้ใน
วันสำคัญ ส่วนข้อ การจัดสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ระดับการพัฒนาชุมชน	น้อยกว่า 10,000 บาท		10,001 บาท ขึ้นไป		t- Value	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.63	0.68	3.67	0.54	.317	.752
2. ด้านสังคม	4.03	0.53	3.90	0.51	1.25	.217
3. ด้านการเมืองการปกครอง	3.81	0.53	3.74	0.59	.620	.539
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.88	0.52	3.88	0.51	1.03	.305
รวม	3.17	0.39	3.18	0.35	.126	.900

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t – test นั้น ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,00 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,00 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการพัฒนาชุมชน	ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี ขึ้นไป		t - Value	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
5. ด้านเศรษฐกิจ	3.06	0.72	3.01	0.84	.332	.741
6. ด้านสังคม	2.64	0.64	2.70	0.78	.543	.581
7. ด้านการเมืองการปกครอง	3.06	0.72	3.18	0.77	.957	.341
8. ด้านสิ่งแวดล้อม	2.83	0.89	2.94	0.68	.774	.441
รวม	2.81	0.68	2.96	0.81	1.151	.253

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test นั้น ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ระดับการศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4.16 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ

ระดับการพัฒนาชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Value	Sig.
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.842	3	.281	.623	.601
	ภายในกลุ่ม	95.520	136	.451		
	รวม	96.363	139			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.793	3	.598	2.170	.093
	ภายในกลุ่ม	58.402	136	.275		
	รวม	60.195	139			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	.438	3	.146	.484	.693
	ภายในกลุ่ม	63.262	134	.301		
	รวม	63.700	137			
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.110	3	.037	.133	.940
	ภายในกลุ่ม	58.562	136	.276		
	รวม	58.672	139			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.215	3	.072	.467	.705
	ภายในกลุ่ม	32.238	134	.154		
	รวม	32.454	137			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4.17 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

ระดับการพัฒนาชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Value	Sig.
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.553	3	.184	.408	.747
	ภายในกลุ่ม	95.809	136	.452		
	รวม	96.363	139			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.642	3	.214	.762	.517
	ภายในกลุ่ม	59.553	136	.281		
	รวม	60.195	139			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	.658	3	.219	.730	.535
	ภายในกลุ่ม	63.043	134	.300		
	รวม	63.700	137			
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.633	3	.211	.770	.512
	ภายในกลุ่ม	58.039	136	.274		
	รวม	58.672	139			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.136	3	.045	.295	.829
	ภายในกลุ่ม	32.318	134	.154		
	รวม	32.454	137			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4.18 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

ระดับการพัฒนาชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Value	Sig.
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	9.429	3	2.357	5.721*	.000
	ภายในกลุ่ม	86.934	136	.412		
	รวม	96.363	139			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.096	3	.774	2.861*	.024
	ภายในกลุ่ม	57.099	136	.271		
	รวม	60.195	139			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	5.510	3	1.377	4.947*	.001
	ภายในกลุ่ม	58.190	134	.278		
	รวม	63.700	137			
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	4.942	3	1.235	4.851*	.001
	ภายในกลุ่ม	53.730	136	.255		
	รวม	58.672	139			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.291	3	.823	5.895*	.000
	ภายในกลุ่ม	29.163	134	.140		
	รวม	32.454	137			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านเศรษฐกิจ

ระดับการพัฒนาชุมชน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	1 – 8 ปี (n = 31)	9 – 12 ปี (n = 66)	12 ปีขึ้นไป (n = 43)
1. ด้านเศรษฐกิจ	1 – 8 ปี	3.70	-	.000*	.048*
	9 – 12 ปี	3.46		-	1.000
	12 ปีขึ้นไป	3.69			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 - 8 ปี มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 9 - 12 ปี และแตกต่างกับกลุ่ม 12 ปีขึ้นไปอีกด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe') ด้านสังคม

ระดับการพัฒนาชุมชน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	1 – 8 ปี (n = 31)	9 – 12 ปี (n = 66)	12 ปีขึ้นไป (n = 43)
2. ด้านสังคม	1 – 8 ปี	3.70	-	.030*	.025*
	9 – 12 ปี	3.46		-	.720
	12 ปีขึ้นไป	3.69			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 - 8 ปี มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสังคม แตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 9 - 12 ปี และแตกต่างกับกลุ่ม 12 ปีขึ้นไปอีกด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe') ด้านการเมืองการปกครอง

ระดับการพัฒนาชุมชน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	1-8 ปี (n = 31)	9-12 ปี (n = 66)	12 ปีขึ้นไป (n = 43)
3. ด้านการเมืองการปกครอง	1-8 ปี	3.70	-	.001*	.049*
	9-12 ปี	3.46		-	.620
	12 ปีขึ้นไป	3.69			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-8 ปี มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเมืองการปกครองแตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 9-12 ปี และแตกต่างกับกลุ่ม 12 ปีขึ้นไปอีกด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe') ด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับการพัฒนาชุมชน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	1-8 ปี (n = 31)	9-12 ปี (n = 66)	12 ปีขึ้นไป (n = 43)
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	5-8 ปี	3.97	-	.012*	.100
	9-12 ปี	3.69		-	.513
	12 ปีขึ้นไป	3.77			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

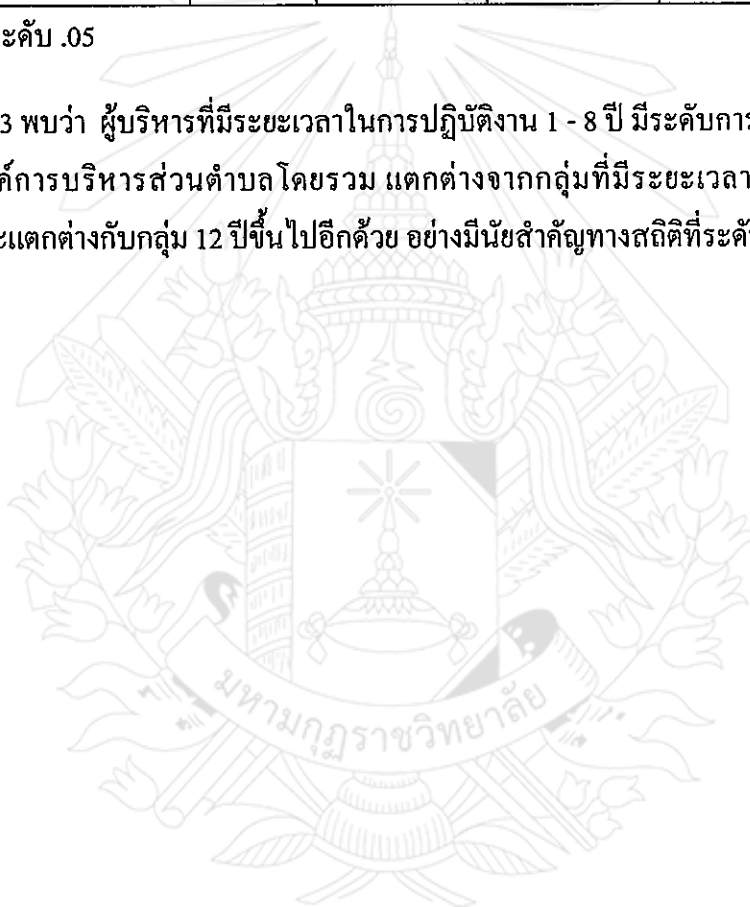
จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-8 ปี มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 9-12 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ
ตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe') รวมทุกด้าน

ระดับการพัฒนา ชุมชน	ระยะเวลาใน การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	1 - 8 ปี (n = 31)	9 - 12 ปี (n = 66)	12 ปีขึ้นไป (n = 43)
รวมทุกด้าน	1 - 8 ปี	3.29	-	.000*	.012*
	9 - 12 ปี	3.08		.179	.645
	12 ปีขึ้นไป	3.16		-	.586
					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 - 8 ปี มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม แตกต่างจากกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 9 - 12 ปี และแตกต่างกับกลุ่ม 12 ปีขึ้นไปอีกด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.24 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประสบการณ์

ระดับการพัฒนาชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Value	Sig.
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	6.034	3	1.006	1.662	.193
	ภายในกลุ่ม	90.329	136	.432		
	รวม	96.363	139			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4.650	3	.775	1.362	.176
	ภายในกลุ่ม	55.545	136	.266		
	รวม	60.195	139			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	6.099	3	1.017	.123	.885
	ภายในกลุ่ม	57.601	134	.278		
	รวม	63.700	137			
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	6.875	3	1.146	.678	.509
	ภายในกลุ่ม	51.797	136	.248		
	รวม	58.672	139			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.217	3	.536	2.843	.061
	ภายในกลุ่ม	29.237	134	.141		
	รวม	32.454	137			

จากตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตอนที่ 3 ปัญหาและ แนวทางการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากแบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คำตอบจึงมีความหลากหลาย และผู้ตอบแบบสอบถามหลายท่านไม่ได้แสดงความคิดเห็นในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นประเด็นหลัก ๆ เท่าที่มีการเขียนตอบดังนี้

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ความถี่
1.	สินค้าราคาสูงขึ้น ทำให้การประกอบอาชีพลำบากขึ้น	23
2.	ราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ ทำให้เกษตรกรขาดทุน เพราะต้นทุนทำการเกษตรสูงขึ้น	18
3.	ขาดตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการรวมกลุ่มในชุมชน	15
4.	ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเท่าที่ควร	10
5.	ขาดงบประมาณในการดำเนินเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน	11
6.	ขาดการแนะนำหรือให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	9
	รวม	84

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ปัญหาดังกล่าว ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. ภาครัฐควรให้การประกันราคาสินค้า เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่พอเพียงและเหมาะสมสามารถดำรงชีพอยู่ได้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรหาตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการรวมกลุ่มภายในชุมชน
3. ควรมีแหล่งทุนสำหรับการกู้ยืม เพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน
4. จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพใหม่ๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน

ตารางที่ 4.26 แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้าน
สังคม

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ความถี่
1.	การแพร่ระบาดของยาเสพติด เพิ่มมากขึ้น	23
2.	ปัญหาการลักขโมยเพิ่มมากขึ้น	18
3.	ปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน	15
4.	ปัญหาการบริการด้านสาธารณสุขในชุมชน	10
5.	ปัญหาภัยทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม อากาศหนาว เป็นต้น	9
	รวม	75

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ปัญหาดังกล่าว ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. ควรมีมาตรการเข้มงวดเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด
2. จัดกำลังเจ้าหน้าที่ หรืออาสาสมัครในหมู่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
3. เพิ่มการบริการด้านสาธารณสุขให้มากขึ้น
4. ดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีภัยทางธรรมชาติเกิดขึ้น

ตารางที่ 4.27 แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้าน
การเมืองการปกครอง

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ความถี่
1.	ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล	18
2.	ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการประชุมปรึกษาหารือการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของทาง อบต.	15
	รวม	33

จากตารางที่ 4.27 พบว่าปัญหาดังกล่าว ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของ อบต. ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง
2. ควรปลูกสร้างจิตสำนึก การให้ความร่วมมือในการบริหารงานของ อบต.

ตารางที่ 4.28 แสดงจำนวน ปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้าน
สิ่งแวดล้อม

ข้อ	ประเด็นปัญหา	ความถี่
1.	ปัญหาเรื่องถนนภายในหมู่บ้าน และตามเส้นทางต่างๆ	41
2.	ปัญหาเรื่องประปาหมู่บ้าน	32
3.	ปัญหาเรื่องไฟฟ้าตามถนนหนทาง	15
4.	ปัญหาขยะมูลฝอย	10
	รวม	98

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ปัญหาดังกล่าว ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงถนนภายในหมู่บ้านและเส้นทางต่างๆ
2. ควรจัดระบบน้ำประปาให้สะอาด และทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน ไฟฟ้าตามถนนหนทาง
3. ควรมีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 54 ตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 216 คน และผู้วิจัยใช้จำนวนประชากรทั้งหมด 140 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของแบบสอบถามวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วสรุปเป็นความเรียง ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับ

ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test ส่วนข้อมูลในตอนต้นที่ 4 ปัญหาข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู สรุปการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 สถานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 140 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 41- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.0 การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 72.8 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 9 – 12 ปี จำนวน ร้อยละ 47.2 และส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดๆ มาก่อน คิดเป็นร้อยละ 40.7

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 71.8 ส่วนการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน พบว่า การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 95.0 และมีเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น ที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน

5.1.3 เปรียบเทียบสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.64 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ส่วนข้อ การสนับสนุนอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.38

ด้านสังคม พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การ

ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ส่วนข้อ การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (หน่วยดับเพลิง) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.57

ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการรณรงค์การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยการประชาสัมพันธ์ในงานประเพณีต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การประชุมปรึกษาหารือกับผู้นำหมู่บ้านกำนันเสมอ ส่วนข้อ การจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่การใช้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.72

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อการจัดระบบน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การรณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ ส่วนข้อ การจัดสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.55

5.1.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test พบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับการศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และขอเสนอประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีระดับการพัฒนาสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

5.2.1 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่จะพัฒนาชุมชนให้ได้ผลดีนั้น จะต้องเริ่มต้นที่พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้นก่อน ซึ่งการพัฒนาทางด้านโครงสร้างก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการที่จะพัฒนาชุมชน ดังที่ กรมพัฒนาชุมชน ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนไว้ว่า ควรเร่งการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ต่อครอบครัวในการเกษตรและอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน ปรับปรุงส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติโดยความร่วมมือของประชาชน ปรับปรุงส่งเสริมการอนามัยและการสุขภาพ ส่งเสริมการศึกษา สันทนาการ และการฝึกอบรมเยาวชน ส่งเสริมวัฒนธรรมในหมู่บ้าน และส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วิวัฒน์ ศรีแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 1 ปัจจัยคือ ความกระตือรือร้น และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า บทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบล จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดให้มีและการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ระดับมาก คือ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ระดับปานกลาง คือ การบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2.2 ด้านสังคม พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกัน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่จะพัฒนาชุมชนนั้น ผู้ที่เป็นผู้นำควรที่จะมีความคิดในการพัฒนาอย่างจริงจัง ดังที่ ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงหลักของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาชุมชนจะต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตามลักษณะกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน ต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรีและเยาวชน เปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงานและการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชน ได้อย่างดี ต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จะต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ต้องมีการวางแผนให้การพัฒนาพร้อมๆ กันทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติหรือระดับประเทศ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 33-44 การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการอยู่ในระดับมาก มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการประชุมคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำร่างข้อบังคับตำบล และการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการ

ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การศึกษา ประสพการณ์ทำงาน การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และการได้รับการฝึกอบรม

5.2.3 ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันตาม ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายในการพัฒนาโดยเน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือให้ทุกคนได้ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมตัดสินใจ และรับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยได้จัดให้มีการพัฒนาแบบให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายของการพัฒนาแบบยั่งยืน ดังที่ สหเสยา พลศรี ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนานั้นจะต้องช่วยตนเองและการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่น จะต้องคิดช่วยเหลือตนเองก่อนในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น ของตนทั้งในรูปแบบแรงงาน วัสดุและทรัพย์สินเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน รัฐบาลจะให้การสนับสนุนทางวิชาการและเงินพอสมควรถ้าหากเกินความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาชนบทสมบูรณ์แบบโดยที่ปัญหาสังคมชนบทมีขอบเขตกว้างขวาง และปัญหาหนึ่งๆมักจะเชื่อมโยงไปปัญหาอื่นๆเสมอ ซึ่งไม่อาจแก้ไขได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการแก้ไขโดยวิธีการต่างๆกัน และเข้าดำเนินการแก้ไขทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพร้อมกันในรูปแบบของโครงการหรือแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าว และการพัฒนาชุมชนเป็นการดำเนินงานที่เริ่มจากท้องถิ่นชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้ สอดคล้องกันกับนโยบายพัฒนาประเทศ หมายความว่ากิจกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนในชนบทจะได้รับการสนับสนุนให้ เป็นกำลังสำคัญและเป็นรากฐานที่ค้ำจุนนโยบายชาติการสนับสนุนที่ได้รับนี้คือการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านวัตถุและกำลังคน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ยอดใจ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแสดงบทบาท อำนาจหน้าที่และการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการประชุม ด้านการพิจารณาให้ความเห็นชอบในที่ประชุมหรือมีการแสดงบทบาท อำนาจหน้าที่และการมีส่วนร่วม และด้านอื่นๆในระดับมาก 2) ปัญหาอุปสรรคการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำคัญ 4 ประการ คือ ปัญหาอุปสรรคด้านเงินอุดหนุนของรัฐน้อยเกินไป งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจการ ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิด และมีกลุ่มอิทธิพลซึ่งมีบทบาทเหนือนักการเมืองท้องถิ่น

3) ตำแหน่งหน้าที่ในฝ่ายของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมในขณะที่ ปัจจัย อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และประสบการณ์ ไม่มีผลต่อการแสดงบทบาท อำนาจ หน้าที่และการมีส่วนร่วม 4) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายปกครองท้องถิ่นและการจัดเก็บรายได้ให้มากยิ่งขึ้น ทำการปรับปรุงบทบาทด้านการประชุม เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อลดความขัดแย้งของประชาชนในท้องถิ่น และลดบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่เหนือนักการเมืองท้องถิ่น

5.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันตาม ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบล มีความตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน กล่าวคือ มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ดังที่ ทวี ทิมขำ ได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนว่า การพัฒนาชุมชน มีเป้าหมายการพัฒนาคนให้มีความสุข และการพัฒนากลุ่มคนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และมีความสุข เพราะการพัฒนาคนให้มีความสุข คนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาชุมชน เพราะคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ทั้งเป็นผู้ดำเนินงาน เป็นผู้ได้รับผลที่เกิดขึ้นและเป็นผู้สืบทอดเจตนาการพัฒนาชุมชนไม่มีให้ที่สิ้นสุด คนจึงเป็นเป้าหมาย สูดยอดหรือเป้าหมายสุด ของการพัฒนาชุมชน จึงต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ คุณธรรม และมีความสุข การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และมีความสุข คือ การทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ ให้เกิดความรู้สึก ร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะ การรวมตัวกันอาจจะเป็นกลุ่มเล็กๆ กระจุกกระจายกันก็ได้ แต่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้จนกลายเป็นองค์กร และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายย่อยๆ ขึ้นทำให้เกิดโครงสร้างสังคมแนวใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันในแนวราบที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเมื่อประสานกับโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ในแนวตั้งด้วยความสมานฉันท์แล้วก็จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ ภูเมืองปาน ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชน : ศึกษา เฉพาะกรณีจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าส่วนใหญ่จะมีปัญหาคือ 1) ด้านการ

วางแผนพัฒนาชุมชน โดยจะมีปัญหาในประเด็นการกำหนดเป้าหมายในการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะมากที่สุด และการคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการนำแผนพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติ โดยจะมีปัญหาในประเด็นการดำเนินงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การส่งเสริมการพัฒนาผู้ค้อยโอกาสในสังคม และการคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการให้ประชาชนหรือให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยมีปัญหาในประเด็นการให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการ การให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชนและการให้ประชาชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน 4) ด้านการประสานงานพัฒนาชุมชน โดยมีปัญหาในด้านการติดต่อประสานงานกับนักวิชาการ การติดต่อประสานงานกับองค์กรธุรกิจและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อการพัฒนาชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริงในสภาวะการณ์ปัจจุบัน
- 2) ควรมีการติดตาม ประเมินผล การทำงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยพิจารณาจากผลงาน และนโยบายของการพัฒนา

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรมีการศึกษาเชิงลึก หรือเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นักการเมือง หรือผู้เกี่ยวข้อง
- 2) ควรมีการศึกษาในรูปแบบของการติดตาม ประเมินผล การทำงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิพิธการพิมพ์, 2543.
- จรินทร์ ธานีรัตน์.รวมศัพท์ทางวิชาการ การศึกษา จิตวิทยา พลศึกษา กีฬาสุขภาพศึกษาและสันตนาการ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2517.
- จิตรา วสุวานิช. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2486.
- เขาวนวิศ เสนพงศ์. การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.
- ณรงค์ เส็งประชา. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532.
- ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2512.
- เดโช สวานานนท์. ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2512.
- ทวี ทิมขำ. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528.
- ชเนศ ต่วนชะเอม. คู่มือการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัยหลักสูตรที่ 1, 2, 3. กรุงเทพมหานคร : วัชรินทร์การพิมพ์, 2540)
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2542.
- ประดิษฐ์ อุปรมย์. จิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2518.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. สังคมชนบทไทยและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2506.
- ไพฑูรย์ ช่างเรียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ผดุงวิทยา, 2516.
- ไพฑูรย์ หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

- ไพรัตน์ เดชรินทร์. ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2516.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2526.
- บุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2527.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.
- วิเชียร แพทยาคม. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510.
- สงวน สุทธิเลิศสุวรรณ และคณะ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ศิริชัยการพิมพ์, 2522.
- สนธยา พลศรี. กระบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.
- _____. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- _____. ทฤษฎีการพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- _____. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2546.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งประเทศไทย. แผนการสอนวิชาธรรมสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ชั้นต้นปีที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.
- สุเทพ เชาวลิต. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- สุวิทย์ ชี้อย่าง. พัฒนาการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2521.
- โสภา ชูพิกุลชัย. จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยามนุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526.

2. วิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์ และรายงานการวิจัย

- ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏวาริชคาม, 2546.
- ธนวัฒน์ ยอดใจ. “บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์การเมืองมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ยุทธนา มุ่งสมัคร. “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดชัยภูมิ”. การศึกษาค้นคว้าสังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.
- สุทธิพร บุญส่ง, ว่าที่ร.ต. “บทบาทการพัฒนาชุมชนของครูสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.
- วิวัฒน์ ศรีแก้ว. “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, 2546.
- สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.
- สุทธิพงษ์ ภูเมืองปาน. “การศึกษาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- สุรเกียรติ์ ฐิตฐาน. “ความรู้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล”. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538.
- สุวรรณ มาระโพธิ์. “คุณลักษณะส่วนบุคคลและเงื่อนไขภายนอกที่มีผลต่อความสามารถในการทำงานในชุมชนของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.

อัญญารัตน์ สุวรรณโณ. “บทบาทผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2545.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

1. พระครูปริยัติสังฆญาณ

วุฒิการศึกษา นธ.เอก, ป.ธ.3, ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาสังคม)
การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาลัษมหลามกุฎราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2. ผศ.ภาสกร ดอกจันทร์

วุฒิการศึกษา พศ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีมหาลัษมหลามกุฎราชวิทยาลัย

3. อาจารย์ทวีศักดิ์ ไครบุตร

วุฒิการศึกษา ศน.บ. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา)
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ มหาลัษมหลามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

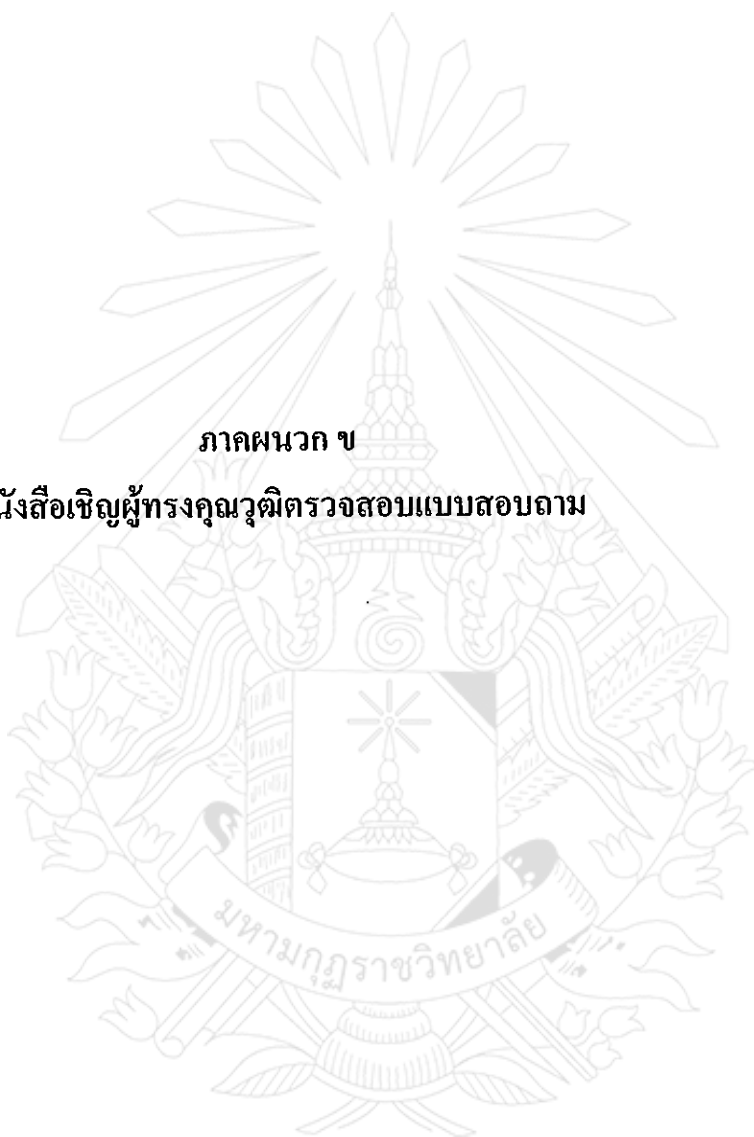
4. อาจารย์กรรณิกา ไวโสภ

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา),
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา)
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ มหาลัษมหลามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

5. อาจารย์สมทบ อุปประโคน

วุฒิการศึกษา ศศ.ม.(สังคมศาสตร์), ศน.บ. (สังคมวิทยา)
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา)
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ มหาลัษมหลามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ภาคผนวก ข
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๗๑

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสอบถาม	๑ ชุด
	๒. โครงร่างสารนิพนธ์	๑ ชุด

เรียน พระครูปริยัติสังญาณ

ด้วยพระศุภศิษย์ ปลูกญาโว นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๒/ ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องศึกษาสภาพการ พัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี รศ.วิเชียร งามบุตรบุณศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระมหาวัฒนา สุรจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ใน การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมี ประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๗๑

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสอบถาม	๑ ชุด
	๒. โครงร่างสารนิพนธ์	๑ ชุด

เจริญพร ผศ.ภาสกร ดอกจันทร์

ด้วยพระศุภศิษย์ ปัญญาวิโร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาขารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๒/ ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องศึกษาสภาพการ พัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี รศ.วิเชียร ชานุกรบุณชกริก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระมหาวิวัฒนา สุวจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ใน การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมี ประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

(พระครูกิตติสารสุมนต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๗๑

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ ๑ ชุด

เจริญพร นายทวีศักดิ์ ไกรบุตร

ด้วยพระศุภศิษย์ ปลูกญา ไร่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๒/ ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องศึกษาสภาพการ พัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี ศ.วิเชียร ชานุกรบุญตริก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระมหาวัฒนา สุรจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ใน การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมี ประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๗๑

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสอบถาม	๑ ชุด
	๒. โครงร่างสารนิพนธ์	๑ ชุด

เจริญพร นายสมพบ อุกประโคน

ด้วยพระศุภศิษย์ ปณญาวุ โธ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาขารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๒/ ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องศึกษาสภาพการ พัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี รศ.วิเชียร ชามุตรบุญเทศริก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระมหาวิวัฒนา สุรจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ใน การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมี ประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

(พระครูกิตติสารสุมนต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๐๗๑

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสอบถาม	๑ ชุด
	๒. โครงร่างสารนิพนธ์	๑ ชุด

เจริญพร นางสาวกรรณิกา ไวโสภ

ด้วยพระสุภศิษย์ ปณญาวุโ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๒ / ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องศึกษาสภาพการพัฒนารวมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี รศ.วิเชียร ชามุตรบุญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระมหาวิวัฒนา สุรจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

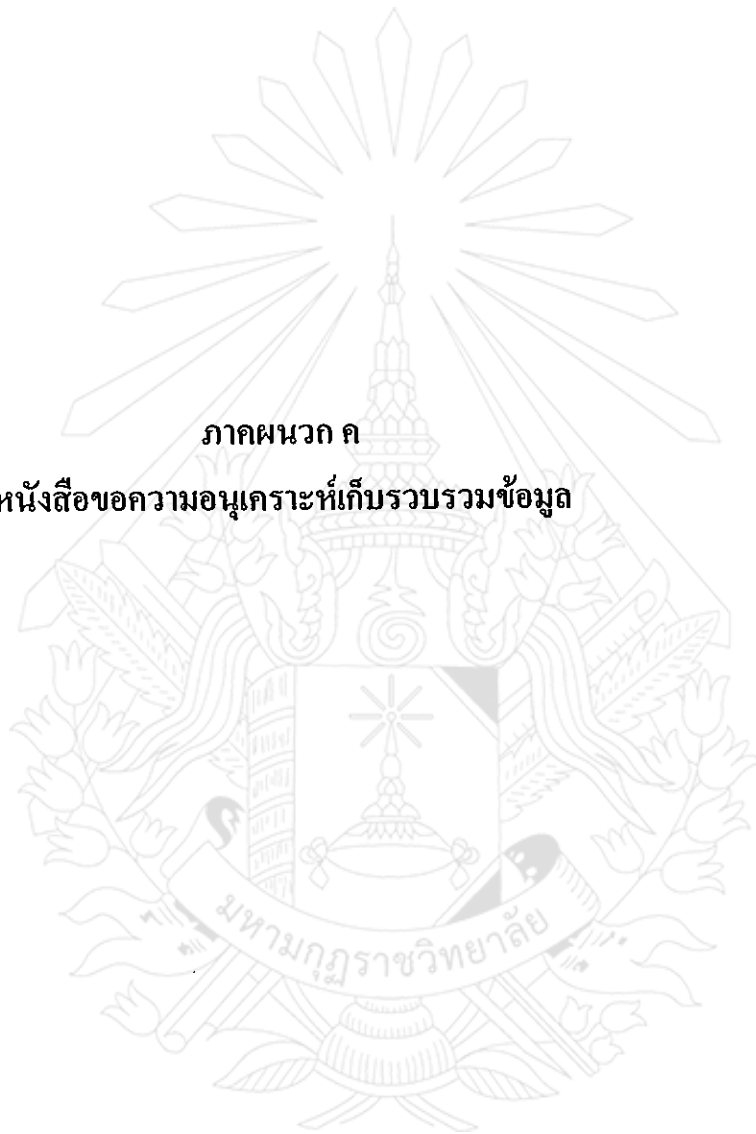
(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๒๐16/๑ 1๒๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง
วัดศรีสุทธารวาส ต.กุดป่อง
อ.เมือง จ.เลย 42000

27 สิงหาคม 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถามงานวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน 4 ชุด

ด้วยพระศุภศิษย์ ปญญาวุธ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย ได้ทำการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษา เฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมี รศ.วิเชียร ชานุดรบุณทริก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และมี พระมหาวัฒนา สุรจิตโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ทางนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงใคร่ขอความร่วมมือจากคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน กรอกแบบสอบถามตามที่แนบมา พร้อมกันนี้ทั้งหมด เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์ และขอความกรุณาจัดส่งเอกสาร กลับ ก่อนวันที่ 30 กันยายน 2551 ตามที่นักศึกษาได้แนบเอกสารจัดส่งไว้เรียบร้อยแล้ว

จึงเจริญพรมามาเพื่อโปรดทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอเจริญพร

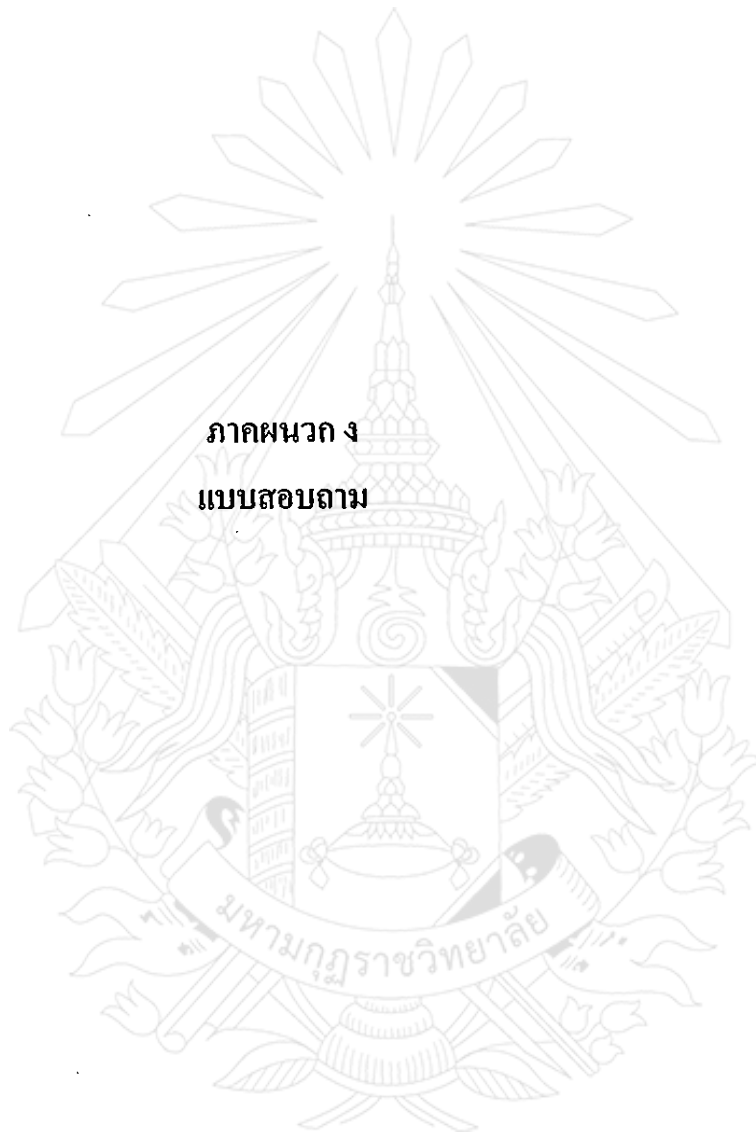
(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง

โทร. 0-4283-0438

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง ศึกษาสภาพการพัฒนารุชมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู

คำชี้แจง

กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ลงใน (✓) หรือเติมค่าลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อนำผลการศึกษามาแก้ปัญหาและพัฒนาหน่วยงานของท่านให้ดียิ่งขึ้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ ปัจจุบัน.....ปี

- () 1. ระหว่าง 31 – 40 () 2. ระหว่าง 41 – 50
() 3. 51 ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี () 2. ระดับปริญญาตรี

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 10,000 () 2. 10,001 ขึ้นไป

5. ปัจจุบันท่านมีตำแหน่งเป็น

- () 1. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล
() 2. รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คนที่ 1
() 3. รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คนที่ 2
() 4. เลขานุการนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

7. ระยะเวลาในการปฏิบัติของท่าน

- () 1. 1-8 ปี () 2. 9-12 ปี () 3. 12 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยสนับสนุน

2.1 ประสบการณ์ในการทำงาน

ก่อนท่านดำรงตำแหน่งเป็นคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยทำงานหรือดำรงตำแหน่งอะไรในตำบล หมู่บ้าน มาก่อนหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อใส่เครื่องหมาย ลงใน (✓))

() ไม่เคย () เคย.....

() 1. เคยเป็น กำนัน

() 2. เคยเป็น ผู้ใหญ่บ้าน

() 3. เคยเป็น กรรมการหมู่บ้าน

() 4. เคยเป็น สมาชิกสภาตำบล

() 5. เคยเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงและความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่ต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ		
2.	เลขานุการคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติในที่ประชุม		
3.	ห้ามคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มอบอำนาจให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนตนในที่ประชุมคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล		
4.	การออกข้อบัญญัติตำบล กฎหมายให้กำหนดโทษปรับได้ ตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป		
5.	คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่งเมื่อความเป็นคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลง		
6.	การบรรจุ/แต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงานส่วนตำบล เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล		
7.	การประชุมคณะผู้บริหาร ต้องมีคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะผู้บริหารที่มีอยู่		
8.	การจ้างลูกจ้างชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล		

2.3 การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

ข้อ	ข้อความ	มี	ไม่มี
1.	ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน		
2.	ความร่วมมือในการดูแลรักษา ทำนุบำรุง อนุรักษ์สมบัติของชุมชน		
3.	ความร่วมมือในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน		
4.	ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ		
5.	ความร่วมมือในการรักษาแหล่งน้ำค้ำน้ำใช้		
6.	ความร่วมมือในการบูรณซ่อมแซมถนนทางเดินในชุมชน		
7.	การช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ		

ตอนที่ 3 สภาพการพัฒนาชุมชนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อ	ข้อความ	สภาพการพัฒนาชุมชน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านเศรษฐกิจ					
1.	การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่างๆ					
2.	การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน					
3.	การฝึกอบรมกลุ่มอาชีพต่างๆ					
4.	การแนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพให้กับชุมชน					
5.	การส่งเสริมการกระจายรายได้ของประชาชนในชุมชน					
6.	การสนับสนุนอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร					
7.	การส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรกรรมให้มีคุณภาพ					

ข้อ	ข้อความ	สภาพการพัฒนาชุมชน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.	<u>ด้านสังคม</u> การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น					
9.	การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่					
10.	การจัดกิจกรรมทางศาสนาภายในชุมชน					
11.	การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านและป้องกันยาเสพติด					
12.	การป้องกันและระงับโรคติดต่อ					
13.	การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (หน่วยดับเพลิง)					
14.	การจัดกิจกรรมรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในชุมชน					
15.	การสนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาและอุปกรณ์กีฬา					
16.	<u>ด้านการเมืองการปกครอง</u> การจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่การใช้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย					
17.	การรณรงค์การใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยการประชาสัมพันธ์ในงานประเพณีต่างๆ					
18.	การออกพื้นที่ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย					
19.	ให้ความรู้กับเยาวชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อสามารถนำไปเผยแพร่กับผู้ปกครองได้					
20.	การให้บริการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
21.	การประชุมปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านกำนันเสมอ					
22.	การแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านในการปกครองเผ่าดูแลหมู่บ้าน					

ข้อ	ข้อความ	สภาพการพัฒนาชุมชน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23.	การจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลความสงบของหมู่บ้าน					
24.	<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> การส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ภายในตำบล					
25.	การณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ					
26.	การจัดเก็บขยะมูลฝอยภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
27.	การจัดสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย					
28.	การจัดระบบน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ					
29.	การจัดให้มีโครงการชุมชนน่าอยู่					
30.	การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและป่าไม้					
31.	การจัดอุปกรณ์ในการรักษาความสะอาดอย่างเพียงพอและเหมาะสม					
32.	การปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหาย					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

2. ปัญหาด้านสังคม

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

3. ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

4. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

5. ปัญหาด้านอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-ฉายา/นามสกุล : พระศุภศิษย์ ปญญาวุโร (ผิวเพื่อน)
- วันเดือนปีเกิด : วันพฤหัสบดีที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523
- ชาติภูมิ : 81/1 ตำบลบ้านถิ่น อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39140
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดป่าอนิมิตตคัมภร ตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
42240
- การศึกษา**
- พ.ศ. 2536 : ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านถิ่น จังหวัดหนองบัวลำภู
- พ.ศ. 2539 : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุดคูพิทยาคม จังหวัดหนองบัวลำภู
- พ.ศ. 2542 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาอิเล็กทรอนิกส์
โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- พ.ศ. 2544 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาอิเล็กทรอนิกส์
โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- พ.ศ. 2548 : ปริญญาตรีศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) สาขารัฐศาสตร์
การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- หน้าที่การงาน**
- พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน : เลขานุการเจ้าคณะอำเภอผาขาว (ธรรมยุต)